

«Զանգեզուրի պղնձամոլիքդենային կոմբինատ» ՓԲԸ

**Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններ
2012թ. դեկտեմբերի 31-ին
ավարտված տարվա համար**

Բովանդակություն

Անկախ առողջառական եզրակացություն	3
Ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվություն	5
Համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվություն	6
Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին համախմբված հաշվետվություն	7
Դրամական միջոցների հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվություն	8
Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություն	9

KPMG Armenia cjsc
8th floor, Erebuni Plaza Business Center,
26/1 Vazgen Sargsyan Street
Yerevan 0010, Armenia

ԹԵՂ-ՓԻ-ԷՇ-ԶԻ Արմենիա ՓԲԸ
ՀՀ, Երևան, 0010
Վ.Սարգսյանի փ. 26/1,
«Էրեբումի Պլազմ» Բիզնես-Կենտրոն,
8-րդ հարկ

Telephone Հեռախոս + 374 (10) 566 762
Fax Ֆաք + 374 (10) 566 762
Internet Ինտերնետ www.kpmg.am

Անկախ առողջապահ եզրակացություն

«Զանգեզորի պղնձամոլիրդենային կոմքինատ» ՓԲԸ
Բաժնետերերի ընդհանուր ժողովին

Մենք առողջապահ ենք ենթարկել «Զանգեզորի պղնձամոլիրդենային կոմքինատ» ՓԲԸ-ի («Ընկերություն») և վերջինիս դրամական կազմակերպության («Խումբ») կից ներկայացվող համախմբված ֆինանսական հաշվետվորյունները, որոնք ներառում են ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվորյունը՝ առ 31 դեկտեմբերի 2012թ., հաշվետու տարիա համապարփակ ֆինանսական արդյունքների, սեփական կապիտալում փոփոխությունների և դրամական միջոցների հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվորյունները, ինչպես նաև ծանոթագրությունները, որոնք ներառում են հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության հիմնական դրույթները և այլ բացատրական տեղեկատվություն:

Դեկավարության պատասխանատվությունը համախմբված ֆինանսական հաշվետվորյունների համար

Այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվորյունների՝ Ֆինանսական հաշվետվորյունների միջազգային ստանդարտների համաձայն կազմնան և ճշմարիտ ներկայացման համար պատասխանատու է դեկավարությունը: Դեկավարությունը պատասխանատու նաև այնպիսի ներքին վերահսկողության համակարգի համար, որը, դեկավարության կարծիքով, բույլ կտա կազմել սխալների կամ խարդախության արդյունքում առաջացող էական խեղարյուրումներից զերծ համախմբված ֆինանսական հաշվետվորյունները:

Առողջապահ պատասխանատվությունը

Մեր պատասխանատվորյունն է անցկացված առողջապահ առողյունքում արտահայտել կարծիք համախմբված ֆինանսական հաշվետվորյունների վերաբերյալ: Մենք առողջապահ անցկացրեցինք Առողջապահ միջազգային ստանդարտներին համապատասխան: Այդ ստանդարտներով պահանջվում է, որ մենք հետևենք եթիկայի պահանջներին և առողջապահ պահանջները ու իրականացնենք՝ համախմբված ֆինանսական հաշվետվորյուններն էական խեղարյուրումներից զերծ լինելու մասին ողջամիտ երաշխիք ձեռք բերելու նպատակով:

Առողջապահ պատասխանատվությունը ներառում են այնպիսի ընթացակարգերի իրականացում, որոնք բույլ են տալիս ձեռք բերել առողջապահ պատասխանատվությունների համախմբված ֆինանսական հաշվետվորյուններում ներկայացված գումարների և բացահայտումների վերաբերյալ: Ընտրված ընթացակարգերը կախված են առողջապահ դատողությունից, ներառյալ համախմբված ֆինանսական հաշվետվորյունների՝ խարդախությամբ կամ սխալներով պայմանավորված էական խեղարյուրումների ոխսկի գնահատումը: Այս ոխսկը գնահատելիս առողջապահ դիտարկում է համախմբված ֆինանսական հաշվետվորյունների պատրաստման և ճշմարիտ կերպով ներկայացման համար կիրառվող ներքին վերահսկողության համակարգը, որպեսզի մշակի համապատասխան առողջապահ պատասխանատվության վերաբերյալ կարծիք արտահայտելու նպատակով: Առողջապահ պատասխանատվությունները ներառում են նաև համախմբված ֆինանսական հաշվետվորյունների կազմնան ժամանակ կիրառված հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության համապատասխանության, դեկավարության կողմից կատարված հաշվապահական գնահատումների խեղամտության, ինչպես նաև համախմբված ֆինանսական հաշվետվորյունների ընդհանուր ներկայացման գնահատումը:

Մենք գտնում ենք, որ ձեռք բերված առողջապահ պատասխանատվությունները բավականաչափ են և համապատասխան՝ մեր առողջապահ եզրակացության հիմք հանդիսանալու համար:

Եգրակացություն

Մեր կարծիքով, համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները, բոլոր էական առումներով, ճշմարիտ են ներկայացնում Խմբի ֆինանսական վիճակը առ 31-ը դեկտեմբերի 2012թ., ինչպես նաև նրա գործունեության արդյունքներն ու դրամական միջոցների հոսքները հաշվետու տարվա համար՝ Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների համաձայն:

Խնդրյու Զարսչել
Տնօրեն

Տիգրան Գասպարյան
Առրվադի բաժնի ղեկավար

KPMG Armenia CJSC

«Քեյ-Փի-Լմ-Զբ Արմենիա» ՓԲԸ
21 մայիսի 2013թ.

հազ. դրամ	Ծնրգ.	2012թ.	2011թ.
ԱԿՏԻՎՆԵՐ			
Ոչ ընթացիկ ակտիվներ			
Հիմնական միջոցներ	14	191,771,229	184,824,938
Ոչ նյութական ակտիվներ	15	25,186,464	79,738
Վաճառքի համար նատչելի ներդրումներ	17	370,000	370,000
Կանխավճարներ ոչ ընթացիկ ակտիվների գծով	18	1,019,934	2,738,589
Հետախուզման և գնահատման ակտիվներ	16	94,191	-
Հետաձգված հարկային ակտիվ	25	202,209	-
Այլ ոչ ընթացիկ ակտիվներ		51,000	51,000
Չափույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվներ	26	-	101,648
Ընդամենը ոչ ընթացիկ ակտիվներ		218,695,027	188,165,913
Ընթացիկ ակտիվներ			
Պաշարներ	19	13,664,140	12,347,166
Կանխավճարներ շահութահարկի գծով		4,435,225	2,400,895
Կանխավճարներ այլ հարկերի գծով		2,312,128	1,630,934
Առևտրական և այլ դերիտորական պարտքեր	20	1,123,689	888,726
Կանխավճարներ ընթացիկ ակտիվների գծով	18	1,331,201	976,296
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	21	897,203	11,003,458
Այլ ընթացիկ ակտիվներ		2,577	2,880
Ընդամենը ընթացիկ ակտիվներ		23,766,163	29,250,355
Ընդամենը ակտիվներ		242,461,190	217,416,268
ՍԵՓԱԿԱՆ ԿԱՊԻՏԱԼ ԵՎ ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ			
Սեփական կապիտալ	22		
Բաժնետիրական կապիտալ		54,966,680	37,746,680
Չրաշխված շահույթ		114,747,214	103,586,982
Ընդամենը սեփական կապիտալ		169,713,894	141,333,662
Ոչ ընթացիկ պարտավորություններ			
Վարկեր և փոխառություններ	23	15,594,273	22,189,752
Պահուստ տեղանքի վերականգնման գծով	24	1,608,095	-
Հետաձգված հարկային պարտավորություններ	25	22,485,133	17,968,063
Չափույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական պարտավորություններ	26	990,164	349,188
Ընդամենը ոչ ընթացիկ պարտավորություններ		40,677,665	40,507,003
Ընթացիկ պարտավորություններ			
Վարկեր և փոխառություններ	23	14,605,782	8,732,930
Պահուստ տեղանքի վերականգնման գծով	24	155,650	-
Պայմանականորեն գնանշվող վաճառքների գծով ստացված կանխավճարներ		7,137,644	7,647,022
Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	27	6,560,653	6,384,401
Դուստր կազմակերպության ձեռքբերման համար վճարվելիք գումարներ	5	3,609,902	-
Վճարվելիք շահաբաժններ		-	12,811,250
Ընդամենը ընթացիկ պարտավորություններ		32,069,631	35,575,603
Ընդամենը պարտավորություններ		72,747,296	76,082,606
Ընդամենը սեփական կապիտալ և պարտավորություններ		242,461,190	217,416,268

«Զանգեզուրի պղնձամոլիբդնային կոմբինատ» ՓԲԸ
Համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվորում
2012թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար

հազ. դրամ	Ծնըք.	2012թ.	2011թ.
Հասույթ	6	118,054,644	96,535,630
Վաճառքի իմքնարժեք	7	(63,599,096)	(56,492,202)
Համախառն շահույթ		54,455,548	40,043,428
Այլ նկամուտ		255,839	241,824
Իրացման ծախսեր		(3,261,144)	(3,086,030)
Վարչական ծախսեր	8	(4,016,918)	(3,436,766)
Նվիրատվություններ սոցիալական ծրագրերին	9	(4,599,047)	(3,884,299)
Արժեքումից կորուստներ ոչ նյութական ակտիվների գծով			(1,346,686)
Այլ ծախսեր	10	(14,008,547)	(6,653,001)
Գործառնական գործունեության արդյունքները		28,825,731	21,878,470
Ֆինանսական նկամուտ	12	35,384	9,890
Ֆինանսական ծախսեր	12	(4,963,148)	(1,418,251)
Չուտ ֆինանսական ծախսեր		(4,927,764)	(1,408,361)
Ծահույթ նախքան շահութահարկով հարկումը		23,897,967	20,470,109
Ծահութահարկի գծով ծախս	13	(6,737,735)	(5,401,020)
Ծահույթ և ընդամենը համապարփակ նկամուտ տարվա համար		17,160,232	15,069,089

Այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները հաստատվել են դեկապարույթան կողմից 2013թ. մայիսի 21-ին և ստորագրվել են վերջինիս անունից:

Մաքսիմ Հակոբյան
Գլխավոր տնօրեն

Արիստուկիս Ներսիսյան
Գլխավոր հաշվապետ

«Զանգեզուրի պղնձամոլիքդենային կոմքինաս» ՓԲԸ
Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին համախմբված հաշվետվություն
2012թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար

հազ. դրամ	Բաժնետիրական կապիտալ	Չբաշխված շահույթ	Ընդամենը
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2011թ.	37,746,680	113,517,893	151,264,573
Շահույթ և ընդամենը համապարփակ եկամուտ տարվա համար	-	15,069,089	15,069,089
Բաժնետերերին վճարված շահաբաժիններ	-	(25,000,000)	(25,000,000)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2011թ.	37,746,680	103,586,982	141,333,662
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2012թ.	37,746,680	103,586,982	141,333,662
Թողարկված բաժնետոմսեր	17,220,000	-	17,220,000
Շահույթ և ընդամենը համապարփակ եկամուտ տարվա համար	-	17,160,232	17,160,232
Բաժնետերերին վճարված շահաբաժիններ	-	(6,000,000)	(6,000,000)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2012թ.	54,966,680	114,747,214	169,713,894

«Զանգեզուրի պղնձամոլիրդենային կոմբինատ» ՓԲԸ
Դրամական միջոցների հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվորյուն
2012թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար

հազ. դրամ	2012թ.	2011թ.
Դրամական միջոցների հոսքեր գործառնական գործունեությունից		
Իրացումից ստացված գումարներ, ներառյալ ԱԱՀ-ն	130,519,683	117,090,003
Վճարումներ մատակարարներին	(53,950,966)	(43,318,243)
Վճարումներ աշխատակիցներին	(10,078,752)	(9,470,903)
Վճարումներ շահութահարկի գծով	(9,320,000)	(12,804,000)
Վճարումներ հարկերի գծով՝ բացառությամբ շահութահարկի	(12,167,726)	(12,078,324)
Վճարումներ ոռյալիքների գծով	(10,625,000)	(4,768,797)
Նվիրատվություններ սոցիալական ծրագրերին	(4,837,440)	(3,786,070)
Բանկային ծառայությունների վճարներ և վճասներ փոխարկումից	(21,310)	(9,950)
Այլ ստացված գումարներ	486,461	70,147
Այլ վճարումներ	(86,665)	(59,499)
Գուտ դրամական միջոցներ գործառնական գործունեությունից	29,918,285	30,864,364
Ներդրումային գործունեությամբ օգտագործված դրամական միջոցների հոսքեր		
Դուստր կազմակերպությունում ներդրման ձեռքբերում՝ առանց ձեռքբերված դրամական միջոցների	(15,106,087)	-
Հիմնական միջոցների ձեռքբերում	(13,421,509)	(16,323,806)
Մուտքեր հիմնական միջոցների վաճառքից	50,627	-
Ստացված շահաբաժններ	16,667	-
Ստացված տոկոսներ	18,766	9,770
Ներդրումային գործունեությամբ օգտագործված գուտ դրամական միջոցներ	(28,441,536)	(16,314,036)
Դրամական միջոցների հոսքեր ֆինանսավորման գործունեությունից		
Մուտքեր բողարկված բաժնետոմսերից	17,220,000	-
Մուտքեր վարկերից և փոխառություններից	5,729,342	28,914,956
Վարկերի և փոխառությունների մարումներ	(12,444,089)	(8,253,088)
Բաժնետերերին վճարված շահաբաժններ՝ ներառյալ աղբյուրի մոտ գանձվող շահութահարկը	(18,811,250)	(21,878,676)
Վճաս շահույթի կամ վճասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական պարտավորություններ	(581,753)	(1,532,856)
Վճարված տոկոսներ	(2,555,091)	(1,005,794)
Ֆինանսավորման գործունեությամբ օգտագործված գուտ դրամական միջոցներ	(11,442,841)	(3,755,458)
Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների գուտ (նվազում)/աճ	(9,966,092)	10,794,870
Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները առ 1 հունվարի	11,003,458	343,117
Արտադրույթի փոխարժեքի փոփոխման ազդեցությունը դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների վրա	(140,163)	(134,529)
Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները առ 31 դեկտեմբերի (ծնթ. 21)	897,203	11,003,458

Դրամական միջոցների հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվորյունը պետք է դիտարկվի 9-ից 62-րդ էջերում ներկայացված համախմբված ֆինանսական հաշվետվորյունների բաղկացուցիչ մասը կազմող ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

1 Ներածություն

(ա) Գործարար միջավայր

Խումբն իր գործունեությունն իրականացնում է միայն Հայաստանում: Հետևաբար, Խոմբի գործունեության վրա ազդեցություն են ունենում Հայաստանի տնտեսությունը և ֆինանսական շուկաները, որոնց բնորոշ են զարգացող շուկայի հատկանիշները: Իրավական, հարկային և օրենսդրական համակարգերը շարունակվում են զարգանալ, սակայն կարող են ունենալ տարրեր մեկնարանություններ և ենթակա են հաճախակի փոփոխությունների, ինչը, այլ իրավական և ֆինանսական խոչընդոտների հետ մեկտեղ, լրացնից բարդություններ է ստեղծում Հայաստանում գործող ընկերությունների համար: Համախնքված ֆինանսական հաշվետվորյուններն արտացոլում են Խմբի գործունեության և ֆինանսական վիճակի վրա գործարար միջավայրի ազդեցության դեկավարության գնահատականը: Ապագա գործարար միջավայրը կարող է տարրերվել դեկավարության գնահատականից:

(բ) Կազմակերպչական կառուցվածքը և հիմնական գործունեությունը

«Զանգեզուրի պղնձամոլիբդենային կոմբինատ» ՓԲԸ-ն («Ընկերություն») և վերջինիս դրստր կազմակերպությունը («Խումբ») հանդիսանում են փակ բաժնետիրական ընկերություն և սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերություն Հայաստանի Հանրապետության Քաղաքացիական օրենսգրքի սահմանման համաձայն: Ընկերությունը հիմնադրվել էր որպես պետական ձեռնարկություն 1952թ-ին: 2005թ. հունվարի 1-ին Ընկերությունը սեփականաշնորհվեց կառավարության 2004թ. դեկտեմբերի 9-ի թիվ 1677-Ա որոշման համաձայն:

Փաստացի վայրը, որտեղ Ընկերությունն իրականացնում է իր հիմնական գործունեությունը, և Ընկերության իրավաբանական հասցեն՝ Հայաստանի Հանրապետություն, Սյունիքի մարզ, Քաջարան, Լեռնագործների փող. 18:

Խմբի հիմնական գործունեությունը հանրաարդյունաբերությունն է, պղնձի և մոլիբդենի խտանյութի արտադրությունը, որն իրացվում է Հայաստանում և արտասահմանում: Խոմբի գործունեությունը կարգավորվում է Խմբի և ՀՀ էկոնոմիկայի նախարարության ու ՀՀ էներգետիկայի և բնական ռեսուրսների նախարարության միջև կնքված Շահագործման և հետախուզման լիցենզիայի պայմանագրերով («Լիցենզիայի պայմանագրեր»): Լիցենզիայի պայմանագրերի համաձայն Խմբի գործունեությունը լիցենզավորված է մինչև 2030թ. (ծանոթագրություն 2 (ե)):

Խմբի սեփականատերեր են հանդիսանում «Քրոնիմետ Մայնինգ» Էյ-Զի-ն (60%), «Մարուր Երկարի գործարան» ԲԲԸ-ն (15%) (51% վերջնական սեփականատերն է հանդիսանում «Քրոնիմետ Ֆերոլեգ ԷյԶի»), «Արմենիան Մոլիբդեն Փրոդարշն» ՍՊԸ-ն (12.5%) և «Զանգեզուր Մայնինգ» ՍՊԸ-ն (12.5%) («Բաժնետերեր»):

Խմբի վերջնական մայր կազմակերպությունն է հանդիսանում «Քրոնիմետ Վերվալտունգ» ՍՊԸ-ն, որը վերահսկում է Պիլարսկի լնտանիքի կողմից: Կապակցված կողմերի հետ գործարների մանրամասները ներկայացված են ծանոթագրություն 31-ում:

2 Պատրաստման հիմունքներ

(ա) Համապատասխանության մասին հայտարարություն

Այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (ՖՀՍՍ) պահանջների համաձայն:

(բ) Չափման հիմունքները

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են սկզբնական արժեքի հիմունքով, բացառությամբ՝

- հիմնական միջոցների, որոնք վերագնահատվել են ելակետային արժեքը որոշելու համար՝ որպես ՖՀՍՍների ընդունման մաս և
- վաճառքի համար մատչելի ակտիվների և շահույթի կամ վճասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ներդրումների, որոնք հաշվառվում են իրական արժեքով:

(գ) Ֆունկցիոնալ և ներկայացման արժույթ

Հայաստանի Հանրապետության ազգային արժույթը՝ ՀՀ դրամն է («դրամ»), որը հանդիսանում է Խորի ֆունկցիոնալ արժույթը և այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների ներկայացման արժույթը: Ֆինանսական ամբողջ տեղեկատվությունը ներկայացված է դրամով՝ հազարների ճշտությամբ:

(դ) Գնահատումների և դատողությունների օգտագործում

Այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները ՖՀՍՍ-ի պահանջներին համապատասխան պատրաստելու համար դեկավարությունը կատարել է մի շարք դատողություններ, գնահատումներ և ենթադրություններ, որոնք ազդեցություն ունեն հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության կիրառման, ինչպես նաև ակտիվների, պարտավորությունների, եկամտի և ծախսի ներկայացված գումարների վրա: Փաստացի արդյունքները կարող են տարբերվել այդ գնահատումներից:

Գնահատումներն ու համապատասխան ենթադրությունները շարունակաբար վերանայվում են: Հաշվապահական գնահատումների վերանայումները ճանաչվում են այն ժամանակաշրջանում որում վերանայվել են և այն ապագա ժամանակաշրջաններում, որոնց վրա կարող են ազդեցություն ունենալ:

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում ճանաչված գումարների վրա առավելագույն էական ազդեցություն ունեցող հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության կիրառման ժամանակ կատարած կարենոր դատողությունների վերաբերյալ տեղեկատվությունը ներկայացված է հետևյալ ծանոթագրություններում.

- Ծանրագրություն 3(դ)՝ Հիմնական միջոցներ – արդյունքի միավորի մեթոդով մաշվածության հաշվարկներ
- Ծանրագրություն 3(դ)՝ Հիմնական միջոցներ – հիմնական միջոցների օգտակար ծառայության ժամկետներ
- Ծանրագրություն 24 Տեղանքի վերականգնման գծով պահուստ

**«Զանգեզուրի պղնձամոլիքթենային կոմիտե» ՓԲԸ
2012թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա
համախմբված ֆինանսական հաշվետվորություններին կից ծանրագրություններ**

Այս ենթադրությունների և անորոշությունների վերաբերյալ գնահատումների մասին տեղեկատվությունը, որոնք էական ազդեցություն ունեն համախմբված ֆինանսական հաշվետվորություններում արտացոլված գումարների վրա ներկայացված են հետևյալ ծանրագրություններում.

- Ծանրագրություն 2(ե) *Հանքանյութի պաշարներ* – դրամական միջոցների ապագա հոսքերի գնահատման համար հիմք հանդիսացող հանքանյութի պաշարների գնահատում,
- Ծանրագրություն 4 (գ) *Իրական արժեքի որոշում* – ապրանքային օպցիոնների իրական արժեքի որոշում,
- Ծանրագրություն 5 *Դուստր կազմակերպության ձեռքբերում* – ոչ նյութական ակտիվների իրական արժեքի որոշում,
- Ծանրագրություն 6 *Հասույթ* – պարունակվող ածանցյալ գործիքների իրական արժեքների որոշում,
- Ծանրագրություն 15 *Ոչ նյութական ակտիվներ – լիցենզիայի մաշվածություն*
- Ծանրագրություն 28 *Ֆինանսական գործիքներ և ոխակերի կառավարում* – իրական արժեքի ինքարիսիայի 3-րդ մակարդակում դասակարգված ֆինանսական գործիքների իրական արժեքներ

(ե) Հանքաքարի պաշարներ և շահագործման լիցենզիա

Հանքանյութի պաշարների քանակությունը գնահատելիս առկա են մի շարք անորոշություններ, ներառյալ Խմբի վերահսկողության ներքո չգտնվող բազմաթիվ գործուներ: Հանքանյութի պաշարների գնահատումները հիմնված են հորանցքների և այլ հանքանցքերի հանքանյութի նմուշներում բաղկացուցչի պարունակության ինժեներական գնահատումների վրա: Խումբը շահագործում է երկու հանք՝ Քաջարանում և Հանքասարում: 2005թ. հունիսի 1-ի դրությամբ պետական երկրաբանական ընկերության «ԳեոԷկոնոմիկա» ՓԲԸ-ի կողմից Քաջարանի հանքաքարի պաշարները գնահատվել են 2,244,033 հազար տոննա: Հանքասարի հանքի հանքաքարի պաշարները գնահատվել են 2,700 հազար տոննա: Երկու հանքերի հանքաքարի պաշարները հաստատվել են Հայաստանի Հանքապետության Բնական ռեսուրսների պաշարների պետական կոմիտեի կողմից:

Բացի այդ, որոշակի մետաղի շուկայական արժեքի նվազումը կարող է հանգեցնել նրան, որ միներալիզացիայի ցածր աստիճան ունեցող հանքաքարի որոշ պաշարներ կարող են դիտվել տնտեսապես ոչ նպատակահարմար հանքի հետագա օգտագործման համար: Ավելին, գործունեության իրականացման և բնօպտագործման բույլտվորդյունների առկայությունը, գործառնական և կապիտալ ծախսների փոփոխությունները և այլ գործուները կարող են էական ազդեցություն ունենալ Խմբի հանքաքարի պաշարների գնահատումների վրա:

Խումբն իր գործունեությունն իրականացնում է երկու Շահագործման լիցենզիաների շրջանակներում: Խմբի Քաջարանի հանքի գործունեությունը կարգավորվում է Ընկերության և ՀՀ Էկոնոմիկայի նախարարության միջև 2008թ. հունիսի 28-ին կնքված Լիցենզիայի պայմանագրով: Լիցենզիայի պայմանագրի համաձայն Քաջարանի հանքի գործունեությունը լիցենզավորված է մինչև 2030թ.: Խմբի Հանքասարի հանքի գործունեությունը կարգավորվում է Ընկերության և ՀՀ Էնթրաքտիվայի և բնական ռեսուրսների նախարարության միջև 2008թ. ապրիլի 21-ին կնքված Լիցենզիայի պայմանագրով: Լիցենզիայի պայմանագրի համաձայն Հանքասարի հանքի գործունեությունը լիցենզավորված է մինչև 2027թ.: Այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվորությունները պատրաստելիս դեկարտությունը ենթադրել է, որ Շահագործման լիցենզիաների գործունեության ժամկետները կերպարագվեն 2030թ-ից և 2027թ-ից հետո: Այս ենթադրությունը հիմնված է Կոնցեսիայի մասին օրենքի դրույթների վրա, որոնք նախատեսում են Լիցենզիայի երկարաձգում, եթե Լիցենզիայի ժամկետի ընթացքում տեղի չեն ունեցել Լիցենզառուի պարտավորությունների էական խախտումներ:

Խումբն ունի նաև հետախուզման գործունեություն իրականացնելու լիցենզիա Հանքասարի հանքի մոտակայրում գտնվող տարածքի համար: Հետախուզման գործունեությունը լիցենզավորված է մինչև 2015թ. օգոստոսի 13-ը: Ներկայումս Խումբը հետախուզման աշխատանքներ է վարում նշված տարածքում, և պաշարների գնահատումներ դեռևս առկա չեն: Այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվորությունները պատրաստելիս դեկավարությունը ենթադրել է, որ տարածքում կհայտնաբերվեն տնտեսապես նպատակահարմար պաշարներ և Խումբը կստանա շահագործման լիցենզիա՝ հետախուզման աշխատանքներն ավարտելուց հետո: Շահագործման լիցենզիա ստանալու վերաբերյալ ենթադրությունը հիմնված է Կոնցեսիայի մասին օրենքի դրույթների վրա, որոնք նախատեսում են շահագործման լիցենզիայի տրամադրում հետախուզման աշխատանքներից հետո, եթե Լիցենզիայի ժամկետի ընթացքում տեղի չեն ունեցել լիցենզառուի պարտավորությունների էական խախտումներ:

Վերը նշված գնահատումները Խումբն օգտագործում է տեղանքի վերականգնման ժամկետները գնահատելիս և հետախուզման գործունեության լիցենզիայի արժեզրկումը սոուզելիս:

3 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականություն

Ստորև ներկայացված հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը կիրառվել է հետևողականորեն այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվորություններում ներկայացված բոլոր ժամանակաշրջանների նկատմամբ:

Որոշ համադրելի տվյալներ վերադասակարգվել են՝ ընթացիկ տարվա ներկայացման հետ համապատասխանությունն ապահովելու համար: Մասնավորապես, 520,892 հազար դրամ գումարով Խոմբի աշխատակիցներին տրամադրված հատուցումները սոցիալական ծրագրերին կատարած նվիրատվություններից (տես՝ ծանոթագրություն 9) վերադասակարգվել են այլ ծախսերի (տես՝ ծանոթագրություն 10)՝ տվյալների առավել ճշգրիտ ներկայացումն ապահովելու համար:

(ա) Համախմբման հիմունքներ

(ի) Զեռնարկատիրական գործունեության միավորումներ

Զեռնարկատիրական գործունեության միավորումները հաշվառվում են կիրառելով ձեռքբերման մերողը ձեռքբերման ամսաթիվը դրույթամբ, որն այն ամսաթիվն է, եթե վերահսկողությունը փոխանցվում է Խոմբին: Վերահսկողությունը կազմակերպության ֆինանսական և տնտեսական քաղաքականության կառավարման իրավունքն է՝ նրա գործունեությունից օգուտներ ստանալու նպատակով: Վերահսկողությունը գնահատելիս Խումբը հաշվի է առնում տվյալ պահին օգտագործելի ծայնի իրավունքները:

Խումբը գուղվիլի չափումն իրականացնում է ձեռքբերման ամսաթիվն որպես՝

- փոխանցված հատուցման իրական արժեք, գումարած
- ձեռքբերվող կազմակերպությունում չվերահսկվող բաժնեմասերի ճանաչված գումարը, գումարած
- ձեռնարկատիրական գործունեության փուլային ձեռքբերման դեպքում՝ ձեռքբերվող կազմակերպությունում նախկինում գոյություն ունեցող բաժնեմասը, հանած
- ձեռքբերված որոշելի ակտիվների և ստանձնած պարտավորությունների գուտ ճանաչված գումարը (որպես կանոն՝ իրական արժեքը):

Եթե տարբերությունը բացասական է, գեղչով ձեռքբերման գծով շահույթը ճանաչվում է անմիջապես շահույթում կամ վնասում: Փոխանցված հատուցումը չի ներառում նախկինում գոյություն ունեցած հարաբերությունների մարմանը վերաբերող գումարները: Նման գումարները որպես կանոն ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում:

Գործարքի հետ կապված ծախսերը, բացառությամբ պարտքային կամ բաժնային արժեքների բողարկման հետ կապված ծախսերի, որոնք Խումբը կրում է ձեռնարկատիրական գործունեության միավորման հետ կապված, ծախսագրվում են կատարվելու ժամանակ:

(ii) Դուստր կազմակերպություններ

Դուստր կազմակերպությունները Խմբի կողմից վերահսկվող ընկերություններ են: Դուստր կազմակերպությունների ֆինանսական հաշվետվությունները ներառվում են համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում՝ վերահսկումը սկսելու պահից մինչև վերահսկման դադարեցումը: Դուստր կազմակերպությունների կողմից կիրառվող հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունում անհրաժեշտության դեպքում կատարվում են փոփոխություններ՝ Խմբի կողմից ընդունված քաղաքականության հետ համապատասխանությունն ապահովելու նպատակով: Դուստր կազմակերպությունում չվերահսկվող բաժնեմասերի նկատմամբ կիրառելի վնասը բաշխվում է չվերահսկվող բաժնեմասերին նույնիսկ եթե դրա արդյունքում չվերահսկվող բաժնեմասերի մնացորդը դառնում է բացասական:

(iii) Համախմբման ընթացքում բացառվող գործառնություններ

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս բացառվում են ներխմբային հաշվարկների մնացորդներն ու գործառնությունները, ինչպես նաև ներխմբային գործառնություններից առաջացող ցանկացած չիրացված եկամուտները և ծախսերը: Բաժնայի մերուրկ հաշվառվող ներդրման օբյեկտների հետ իրականացվող գործառնություններից առաջացող չիրացված շահույթը բացառվում է ներդրման դիմաց՝ ներդրման օբյեկտում Խմբի ունեցած բաժնեմասի չափով: Չիրացված վնասը բացառվում է նույն եղանակով, ինչ որ և չիրացված շահույթը, սակայն մինչև այն գումարը, որի համար գոյություն չունի արժեզրկման հայտանիշ:

(p) Արտարժույթ

(ii) Արտարժույթով գործառքներ

Արտարժույթով իրականացված գործարքները փոխարկվում են ՀՀ դրամի գործարքի օրվա դրությամբ սահմանված փոխարժեքով: Հաշվետու ամսաթվի դրությամբ արտարժույթով արտահայտված դրամային ակտիվները և պարտավորությունները վերափոխարկվում են ՀՀ դրամի այդ օրվա դրությամբ սահմանված փոխարժեքով: Դրամային միավորների գծով արտարժույթով իրականացված գործարքներից շահույթը կամ վնասը հանդիսանում է հաշվետու տարվա սկզբի դրությամբ ֆունկցիոնալ արժույթով արտահայտված, արդյունավետ տոկոսարդույթով և ժամանակաշրջանի ընթացքում վճարումներով ճշգրտված անորտիզացված արժեքի և արտարժույթով արտահայտված ու հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջին օրվա դրությամբ գործող փոխարժեքով փոխարկված անորտիզացված արժեքի տարբերությունը:

Սկզբնական արժեքով չափվող արտարժույթով արտահայտված ոչ դրամային միավորները փոխարկվում են գործարքի օրվա դրությամբ սահմանված փոխարժեքով: Արտարժույթի վերափոխարկումից առաջացող տարբերությունները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում:

(q) Ֆինանսական գործիքներ

(i) Ոչ ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ

Ոչ ածանցյալ ֆինանսական ակտիվները ներառում են սեփական կապիտալում և պարտքային արժեքորում կատարված ներդրումները, առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքերը, դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները:

Խումբը փոխառությունները և դեբիտորական պարտքերը ու ավանդները սկզբնապես ճանաչում է դրանց առաջացման օրը: Բոլոր այլ ֆինանսական ակտիվների սկզբնական ճանաչումը տեղի է ունենում առք ու վաճառքի օրը, եթե Խումբը դառնում է գործիքի պայմանագրային դրույթների կողմէ:

Խումբն ապաճանաչում է ֆինանսական ակտիվը, եթե ֆինանսական ակտիվից առաջացող դրամական հոսքերի նկատմամբ պայմանագրային իրավունքները կորցնում են իրենց ուժը, կամ եթե փոխանցում է ֆինանսական ակտիվից դրամական հոսքերի ստացման պայմանագրային իրավունքները այնպիսի գործարքում, որում փոխանցվում են ֆինանսական ակտիվի սեփականության հետ կապված, ըստ էռթյան, բոլոր ռիսկերն ու հատուցները: Մասնակցությունը փոխանցված ակտիվում, որն առաջացել կամ պահպանվել է Խումբի կողմից, ճանաչվում է որպես առանձին ակտիվ կամ պարտավորություն:

Ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները հաշվանցվում են՝ ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվորյունում արտացոլվելով գուտ գումարով, միայն այն դեպքում, եթե Խումբն ունի ճանաչված գումարները հաշվանցելու իրավաբանորեն ամրագրված իրավունք, ինչպես նաև հաշվարկը գուտ հիմունքով իրականացնելու կամ միաժամանակ ակտիվն իրացնելու և պարտավորությունը մարելու մտադրություն:

Խումբը դասակարգում է ոչ ածանցյալ ֆինանսական գործիքները հետևյալ դասերում՝ փոխառություններ և դեբիտորական պարտքեր և վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ:

Փոխառություններ և դեբիտորական պարտքեր

Փոխառությունները և դեբիտորական պարտքերը ֆիքսված կամ որոշելի վճարումներով ոչ ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներն են, որոնք գնանշված չեն գործող շուկայում: Այս ակտիվների սկզբնական ճանաչումը տեղի է ունենում իրական արժեքով՝ գումարած ուղղակիորեն վերագրելի գործարքի հետ կապված ծախսումները: Սկզբնական ճանաչումից հետո փոխառությունները և դեբիտորական պարտքերը չափվում են ամորտիզացված արժեքով, կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույթի մեթոդ՝ հանած արժեզրկումից կրուստները:

Փոխառություններ և դեբիտորական պարտքեր դասակարգը ներառում է առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքերը և դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները:

Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ են համարվում դրամական միջոցների մնացորդները և ընթացիկ բանկային հաշիվները:

Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ

Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներն իրենցից ներկայացնում են այն ոչ ածանցյալ ֆինանսական ակտիվները, որոնք նախատեսված են որպես վաճառքի համար մատչելի կամ դասակարգված չեն որպես տրամադրված փոխառություններ ու դերիտորական պարտքեր, մինչև մարման ժամկետը պահպող ներդրումներ կամ շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվներ: Այս ակտիվների սկզբնական ճանաչումը տեղի է ունենում իրական արժեքով՝ գումարած գործարքին ուղղակիրեն վերագրելի բոլոր ծախսերը: Սկզբնական ճանաչումից հետո այս ֆինանսական ակտիվները չափվում են իրական արժեքով, որի փոփոխությունները, բացառությամբ արժեգրկումից կորուստների և վաճառքի համար մատչելի պարտքային գործիքների գծով փոխարժեքային տարբերությունների, ճանաչում են այլ համապարփակ եկամտում և ներկայացվում են սեփական կապիտալում՝ իրական արժեքի պահուստում: Եթե ներդրումը ապահանաչվում կամ արժեգրկվում է, սեփական կապիտալում կուտակված շահույթը կամ վնասը վերադասակարգվում է շահույթի կամ վնասի: Զգնանշվող բաժնային գործիքները, որոնց իրական արժեքը հնարավոր չէ արժանահավատորեն չափել, հաշվառվում են սկզբնական արժեքով: Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվները ներառում են բաժնային արժեթղթերը:

(ii) Ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ

Ֆինանսական պարտավորությունների սկզբնական ճանաչումը տեղի է ունենում առք ու վաճառքի օրը, եթե Խումբը դառնում է գործիքի պայմանագրային դրույթների կողմ:

Խումբն ապահանաչում է ֆինանսական պարտավորությունը, եթե պայմանագրում նշված պարտականությունը կատարվում է կամ չեղյալ է համարվում կամ ուժը կորցնում է:

Խումբը ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորությունները դասակարգում է այլ ֆինանսական պարտավորությունների դասում: Նման ֆինանսական պարտավորությունների սկզբնական ճանաչումը տեղի է ունենում իրական արժեքով՝ հանած գործարքին ուղղակիրեն վերագրելի բոլոր ծախսերը: Սկզբնական ճանաչումից հետո այս ֆինանսական պարտավորությունները չափվում են ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույթի մեթոդը:

Այլ ֆինանսական պարտավորությունները ներառում են վարկերը և փոխառությունները և առևտրական ու այլ կրեդիտորական պարտքերը:

(iii) Ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ

Ածանցյալ ֆինանսական գործիքները ներառում են շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները, որոնք իրենցից ներկայացնում են առքի և վաճառքի օպցիոններ պղնձի խտանյութի գծով: Խմբի պահում է ապրանքային օպցիոնները հեջավորման նպատակով:

Ածանցյալ գործիքների սկզբնական ճանաչումը տեղի է ունենում իրական արժեքով, իսկ գործարքին ուղղակիրեն վերագրելի ծախսերը ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում՝ կատարվելուն պես:

Ֆինանսական գործիքի սկզբնական ճանաչման ժամանակ դրա իրական արժեքի լավագույն վկայությունը գործարքի գինն է, այսինքն՝ տրված կամ ստացված հատուցման իրական արժեքը, բացառությամբ եթե այդ գործիքի իրական արժեքի մասին վկայությունը ստացվում է նույն գործիքի գծով (այսինքն՝ առանց վերափոխման կամ «վերափաթեթավորման») այլ դիտարկելի ընթացիկ շուկայական գործարքների հետ համեմատության միջոցով, կամ

**«Զանգեզուրի պղնձամոլիքթենային կոմիտե» ՓԲԸ
2012թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա
համախմբված ֆինանսական հաշվետվորութերին կից ծանրագրություններ**

գնահատման մի մոդելի հիման վրա, որի փոփոխականները ներառում են տվյալներ միայն դիտարկելի շուկաներից: Եթե գործարքի գինը տրամադրում է իրական արժեքի լավագույն վկայությունը սկզբնական ճանաչման ժամանակ, ապա ֆինանսական գործիքը սկզբնապես չափվում է գործարքի գնով, և այս գնի ու գնահատման մոդելի կիրառման արդյունքուն սկզբնապես ձեռքբերված արժեքի տարբերությունը հետագայում ճանաչվում է շահույթուն կամ վնասում համապատասխան հիմունքով՝ գործիքի օգտակար ծառայության ժամկետի ընթացքում, սակայն ոչ ուշ քան գնահատման ամբողջական հիմավորումը դիտարկելի շուկայական տվյալներով կամ գործարքի ավարտը:

Սկզբնական ճանաչման պահին գործարքի գնի և այն գումարի տարբերությունը, որը կորոշվեր նշված ամսաթվի դրույթամբ, կիրառելով գնահատման մեթոդն այնպիսի իրավիճակում, եթե գնահատումը կախված է ոչ դիտարկելի տվյալներից, անմիջապես չի ճանաչվում շահույթուն կամ վնասում, այլ ճանաչվում է գործիքի օգտակար ծառայության ժամկետի ընթացքում, կամ այն դեպքում, եթե գործիքը մարվում է, փոխանցվում է կամ վաճառվում է, կամ դրա իրական արժեքը դառնում է դիտարկելի:

Սկզբնական ճանաչումից հետո ածանցյալ գործիքները չափվում են իրական արժեքով, և դրանց փոփոխությունները ճանաչվում են անմիջապես շահույթուն կամ վնասում:

Պարունակվող ածանցյալ գործիքներն առանձնացվում են հիմնական պայմանագրից և հաշվառվում են առանձին, եթե պարունակվող ածանցյալ գործիքի ու հիմնական պայմանագրի տնտեսական բնութագրերը և ռիսկերը սերտորեն կապված չեն. առանձին գործիքը, որի պայմանները նման են պարունակվող ածանցյալ գործիքի պայմաններին, բավարարում է ածանցյալ գործիքի սահմանմանը, և համակցված գործիքը չի չափվում իրական արժեքով շահույթի կամ վնասի միջոցով: Առանձնացվող պարունակվող ածանցյալ գործիքի իրական արժեքի փոփոխությունները ճանաչվում են անմիջապես շահույթուն կամ վնասում:

(iv) Քաժնետիրական կապիտալ

Սովորական քաժնետումներ

Սովորական քաժնետումները դասակարգվում են որպես սեփական կապիտալ: Սովորական քաժնետումների և քաժնետումների օայցիոնների թողարկմանն ուղղակիորեն վերագրելի լրացուցիչ ծախսումները ճանաչվում են որպես սեփական կապիտալի նվազում՝ առանց հաշվի առնելու հարկային հետևանքները:

(n) Հիմնական միջոցներ

(i) Ճանաչում և չափում

Հիմնական միջոցների միավորները, բացառությամբ հողի, չափվում են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված մաշվածությունը և արժեգրկումից կորուստները: ՖՀՍՍներին անցման ամսաթվի՝ 2007թ. հունվարի 1-ի դրությամբ հիմնական միջոցների սկզբնական արժեքը որոշվել էր այդ ամսաթվի դրությամբ դրանց իրական արժեքի հիման վրա («ելակետային արժեք»):

Սկզբնական արժեքը ներառում է ակտիվի ձեռք բերմանն ուղղակի վերագրելի ծախսումները: Սեփական ուժերով կառուցված ակտիվների սկզբնական արժեքը ներառում է նյութերի արժեքը, ուղղակի աշխատումի գծով ծախսերը, ակտիվն իր նպատակային օգտագործման համար աշխատանքային վիճակի բերելու հետ անմիջականորեն կապված ցանկացած այլ ծախսումները, ակտիվի ապատեղակայման և քանդման ծախսերը, տեղանքի

**«Զանգեզուրի պղնձամոլիքունային կոմիտե» ՓԲԸ
2012թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա
համախմբված ֆինանսական հաշվետվորություններին կից ծանրագրություններ**

Վերականգնման ծախսերը և կապիտալացված փոխառության ծախսումները: Ձեռք բերված համակարգային ծրագիրը, որը հանդիսանում է համապատասխան սարքավորման ֆունկցիոնալության անբաժանելի մասը, կապիտալացվում է որպես սարքավորման մաս:

Եթե հիմնական միջոցի միավորը բաղկացած է օգտակար ծառայության տարբեր ժամկետ ունեցող խոշոր բաղկացուցիչներից, այդ բաղկացուցիչները հաշվառվում են որպես հիմնական միջոցների առանձին միավորներ (հիմնական բաղկացուցիչներ):

Հիմնական միջոցի միավորի օտարումից ստացված շահույթը և վճառ որոշվում են համեմատելով օտարումից ստացված մուտքերը հիմնական միջոցի հաշվեկշռային արժեքի հետ և ճանաչվում են զուտ հիմունքով «Այլ եկամուտ/Այլ ծախս» հոդվածում՝ շահույթում կամ վճառում:

(ii) Հետազա ծախսումներ

Հիմնական միջոցների բաղկացուցիչ փոխարինման ծախսերը ճանաչվում են միավորի հաշվեկշռային արժեքում, եթե հավանական է, որ Խումբ կհոսեն այդ միավորի հետ կապված ապագա տնտեսական օգուտները և վերջինիս արժեքը հնարավոր կլիմի արժանահավատորեն չափել: Փոխարինվող բաղկացուցիչ հաշվեկշռային արժեքն ապահանաչվում է: Հիմնական միջոցների ամենօրյա սպասարկման ծախսումները ճանաչվում են շահույթում կամ վճառում՝ առաջանալուն պես:

(iii) Մաշվածություն

Հիմնական միջոցների միավորների մաշվածության հաշվարկը սկսվում է դրանց տեղադրման և շահագործման հանձնելու պահից, իսկ սեփական ուժերով կառուցված ակտիվների դեպքում՝ վերջիններիս կառուցումն ավարտելու և շահագործման հանձնելու պահից: Մաշվածությունը հաշվարկվում է ակտիվի սկզբնական արժեքի հիման վրա՝ հանած դրա մնացորդային արժեքը:

Արտադրական հոսքագծում օգտագործվող ակտիվների և հանքարդյունաբերական ակտիվների գծով մաշվածությունը հաշվառվում է կիրառելով արդյունքի միավորի մեթոդ՝ հիմք ընդունելով հանքանյութի ընդհանուր զնահատված պաշարները և փաստացի արդյունահանված ու մշակված հանքաքարը: Բոլոր այլ ակտիվների գծով մաշվածությունը ճանաչվում է շահույթում կամ վճառում՝ կիրառելով գծային մեթոդը հիմնական միջոցների յուրաքանչյուր մասի օգտակար ծառայության զնահատված ժամկետի ընթացքում, քանի որ այս մեթոդն առավել ճիշտ է արտացոլում ակտիվի հետ կապված ապագա տնտեսական օգուտների օգտագործման մոդելը: Հողատարածքի գծով մաշվածությունը չի հաշվառվում:

Ստորև ներկայացված են օգտակար ծառայության զնահատված ժամկետները ընթացիկ և համադրելի ժամանակաշրջանների համար:

• Շենքեր		
– դրոշ արտադրական շենքներ և շինություններ	արդյունքի միավորների մեթոդ	4-ից 60 տարի
– այլ շենքեր		
• Հիմնական միջոցներ		
– պոչերի հեռացման և տեղափոխման կառույցներ ու սարքավորումներ	արդյունքի միավորների մեթոդ	3-ից 90 տարի
– այլ հիմնական միջոցներ		
• Հանքարդյունաբերական ակտիվներ	արդյունքի միավորների մեթոդ	1-ից 10 տարի
• Տնտեսական գույք		

**«Զանգեզուրի պղնձամոլիքունային կոմբինատ» ՓԲԸ
2012թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա
համախմբված ֆինանսական հաշվետվորութերին կից ծանոթագրություններ**

Հիմնական միջոցների մաշվածության հաշվարկի մեթոդները, օգտակար ծառայության ժամկետները և մնացորդային արժեքները վերանայվում են յուրաքանչյուր ֆինանսական տարվա վերջում և անհրաժեշտության դեպքում՝ ճշգրտվում:

(b) Ոչ նյութական ակտիվներ

(i) Համակարգչային ծրագրեր

Խմբի կողմից ձեռքբերված համակարգչային ծրագրերը, որոնք ունեն օգտակար ծառայության որոշակի ժամկետ, չափվում են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված անորտիզացիան և կուտակված արժեզրկումից կորուստները:

(ii) Հետագա ծախսումներ

Հետագա ծախսումները կապիտալացվում են միայն այն ժամանակ, երբ դրանք ավելացնում են այն առանձին ակտիվի հետ կապված ապագա տնտեսական օգուտները, որին վերաբերում են: Բոլոր այլ ծախսումները ճանաչվում են շահույթում կամ վճասում՝ առաջանալուն պես:

(iv) Ամորտիզացիա

Ամորտիզացիան հաշվարկվում է ակտիվի սկզբնական արժեքի կամ դրան փոխարինող այլ գումարի գծով՝ հանած դրա մնացորդային արժեքը:

Ամորտիզացիան ճանաչվում է շահույթում կամ վճասում՝ կիրառելով գծային մեթոդը ոչ նյութական ակտիվի օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետի ընթացքում սկսած այն պահից, երբ դրանք դառնում են մատչելի օգտագործման համար, քանի որ այս մեթոդն առավել ճշգրիտ է արտացոլում ակտիվի հետ կապված ապագա տնտեսական օգուտների օգտագործման մոդելը: Օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետներն ընթացիկ և համապետի ժամանակաշրջանների համար հետևյալն են:

• Հաշվապահական ծրագիր	10 տարի
• Լիցենզիաներ	3-ից 25 տարի

Ամորտիզացիայի հաշվարկի մեթոդները, օգտակար ծառայության ժամկետները և մնացորդային արժեքները վերանայվում են յուրաքանչյուր ֆինանսական տարվա վերջում և անհրաժեշտության դեպքում՝ ճշգրտվում:

(q) Հետախուզման և գնահատման ակտիվներ

Հետախուզման և գնահատման ծախսումները վերաբերում են հանքերի պոտենցիալ պաշարների հետախուզման և գնահատման ժամանակ կրած ծախսումներին ու ներառում են այնպիսի ծախսումներ, ինչպիսիք են երկրաբանական և գեոֆիզիկական ծախսումները, հետախուզման հորատման ծախսումները, ննուշների փորձարկման ծախսումները, մոնտաժման և արտադրական սարքավորումների գծով ծախսումներն ու հետախուզական աշխատանքների հետ կապված վերադիր ծախսերը:

**«Զանգեզուրի պղնձամոլիքունային կոմիտե» ՓԲԸ
2012թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա
համախմբված ֆինանսական հաշվետվորություններին կից ծանոթագրություններ**

Հետաքրքրություն ներկայացնող յուրաքանչյուր տեղամասի հետախուզման և գնահատման ծախսումները կապիտալացվում ու արտացոլվում են հաջորդ ժամանակաշրջանում որպես ակտիվ՝ ստորև ներկայացված պայմաններից որևէ մեկին համապատասխանելու դեպքում.

- նման ծախսումների փոխհատուցումն ակնկալվում է հետաքրքրություն ներկայացնող տեղամասի հաջող մշակման և հետազոտման կամ, որպես այլընտրանքային տարրերակ՝ վերջինիս վաճառքի միջոցով, կամ
- հետաքրքրություն ներկայացնող տեղամասում իրականացվող հետախուզման և գնահատման աշխատանքները դեռ չեն հասել այնպիսի փուլի, որը թույլ է տալիս ըստ պատշաճի գնահատել տնտեսապես փոխհատուցելի պաշարների առկայությունը կամ հակառակը, ինչպես նաև տեղամասում պլանավորվում է շարունակել կամ ապագայում իրականացնել ակտիվ և գգալի աշխատանքներ:

Հետախուզման և գնահատման ակտիվները դասակարգվում են նյութական և ոչ նյութական ակտիվների՝ ենթակա դրանց բնույթից: Հետախուզման և գնահատման ակտիվների վերը նշված դասակարգումը դադարում է, եթե բացահայտ են դառնում հանքի շահագործման տեխնիկական նպատակահարմարությունը և առևտրային կենսունակությունը:

Կոմերցիոն տեսանկյունից շահութաբեր պահուատներ հայտնաբերելիս՝ հետախուզման և գնահատման ակտիվները ստուգվում են արժեզրկման տեսանկյունից և փոխանցվում են մշակման նյութական և ոչ նյութական ակտիվների դասակարգ: Հետախուզման և գնահատման փուլում մաշվածություն և/կամ ամորտիզացիա չի հաշվարկվում:

Նախքան հանքերի շահագործման իրավունքի ձեռքբերումն իրականացվող գործունեությունը համարվում է նախահետախուզություն: Նախահետախուզության գծով ծախսումները ծախսագրվում են և ներառում են այնպիսի ծախսումներ, ինչպիսիք են ծրագրի սկզբնական տեխնիկական ու տնտեսական գնահատման, հանքաբարի երկրաբանական նորելի սահմանման և գնահատման, հետախուզությանը նախորդող աշխատանքների հետ կապված վերադիր ծախսերը:

(Է) Պաշարներ

Պաշարները ներկայացված են սկզբնական արժեքից և իրացման զուտ արժեքից նվազագույնով: Պաշարների սկզբնական արժեքը հաշվարկվում է «առաջինը մուտք, առաջինը ելք» սկզբունքով և ներառում է պաշարների ձեռք բերման ծախսերը, արտադրական կամ փոխարկման ծախսերը և դրանք ներկա գոտնելու վայր և վիճակի բերելու հետ կապված այլ ծախսեր: Արտադրված պաշարների և անավարտ արտադրանքի դեպքում սկզբնական արժեքը ներառում է արտադրական վերադիր ծախսումների համապատասխան մասը՝ հիմք ընդունելով արտադրական նորմատիվային հզորությունը: Պատրաստի արտադրանքի սկզբնական արժեքը հաշվարկվում է կշռված միջին արժեքի սկզբունքով:

Իրացման զուտ արժեքը ստվորական գործունեության ընթացքում վաճառքի գնահատված գինն է՝ հանած համալրման և վաճառքը կազմակերպելու համար գնահատված ծախսումները:

(Պ) Արժեզրկում

(i) Ոչ ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ

Ֆինանսական ակտիվը, որը չի չափվում իրական արժեքով շահույթի կամ վնասի միջոցով, գնահատվում է յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ՝ արժեզրկման անկողմնակալ վկայություն հայտնաբերելու նպատակով: Ֆինանսական ակտիվը համարվում է արժեզրկված, եթե անկողմնակալ վկայությունը ցույց է տալիս, որ ակտիվի սկզբնական

**«Զանգեզուրի պղնձամոլիքթենային կոմիտե» ՓԲԸ
2012թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա
համախմբված ֆինանսական հաշվետվորութերին կից ծանրագրություններ**

ճանաչումից հետո տեղի է ունեցել կորստի դեպք, և այդ կորստի դեպքը բացասական ազդեցություն է ունեցել տվյալ ֆինանսական ակտիվի ապագա գնահատված դրամական հոսքերի վրա, որը հնարավոր է արժանահավատորեն գնահատել:

Ֆինանսական ակտիվների (ներառյալ բաժնային արժեքորդերը) արժեզրկման անկողմնակալ վկայությունը կարող է ներառել պարտականությունների չկատարումը կամ վճարումների հետաձգումը պարտապահի կողմից, Խմբին վճարվելիք գումարի պայմանների այնպիսի վերանայումը, որն Խումբն այլ հանգամանքներում չէր դիտարկի, պարտապահի կամ թողարկողի սնանկացման հայտանիշները, փոխառուների կամ թողարկողների խմբի վճարումների կարգավիճակի բացասական փոփոխությունները, տնտեսական պայմանները, որոնք կապված են ակտիվների գծով ձախողումների կամ աժեքորդի համար գործող շուկայի վերացման հետ: Ի լրումն, բաժնային արժեքորդերում կատարած ներդրումների համար արժեզրկման անկողմնակալ վկայություն է համարվում իրական արժեքի էական կամ երկարաձգված նվազումը:

Փոխառություններ և դեբիտորական պարտքեր

Խումբը փոխառությունները և դեբիտորական պարտքերը դիտարկում է արժեզրկման վկայության անհատական և հավաքական հիմունքներով: Բոլոր առանձին վերցված նշանակալի փոխառությունները և դեբիտորական պարտքերը արժեզրկման առանձին վկայություն չի հայտնաբերվում, ապա դրանք գնահատվում են հավաքական հիմունքով՝ տեղի ունեցած, սակայն չբացահայտված արժեզրկման վկայություն հայտնաբերելու նպատակով: Փոխառությունները և դեբիտորական պարտքերը, որոնք առանձին վերցված նշանակալի չեն, գնահատվում են արժեզրկման տեսանկյունից հավաքական հիմունքով՝ խմբավորելով դիսկի համանան բնութագրերով փոխառությունները և դեբիտորական պարտքերը:

Հավաքական արժեզրկումը գնահատելիս Խումբը դիտարկում է պարտականությունների չկատարման նախկինում առկա միտումները, մարումների ժամկետները, կրած վնասի գումարը, որոնք ճշգրտվում են հաշվի առնելով դեկավարության դատողությունները, թե արդյոք ներկա տնտեսական և վարկավորման պայմանները բույլ են տալիս, որպեսզի փաստացի վնասն ավել կամ պակաս լինի նախկինում առկա միտումներով առաջարկվողներից:

Ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվի արժեզրկումից կորուստը հաշվարկվում է որպես ակտիվի հաշվեկշռային արժեքի և այդ ֆինանսական գործիքի սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույթով գեղչված դրամական միջոցների գնահատված ապագա հոսքերի ներկա արժեքի միջև տարբերություն: Կորստի գումարը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում պահուատային հաշվում՝ փոխառությունների և դեբիտորական պարտքերի դիմաց: Ընկերությունը շարունակում է ճանաչել արժեզրկված ակտիվի գծով տոկոսները գեղչի վերականգնման միջոցով: Եթե հետագայում տեղի ունեցած դեպքը հանգեցնում է արժեզրկումից կորստի գումարի նվազեցմանը, ապա արժեզրկումից կորստի գումարի նվազեցումը հակադարձվում է շահույթի կամ վնասի միջոցով:

Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ

Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվների գծով արժեզրկումից կորուստները ճանաչվում են վերադասակարգելով սեփական կապիտալի իրական արժեքի պահուստում կուտակված վնասը շահույթի կամ վնասի: Սեփական կապիտալից շահույթ կամ վնաս վերադասակարգված կուտակված արժեզրկումից կորստի գումարը իրենից ներկայացնում է ձեռքբերման արժեքի (հանած հիմնական գումարի ցանկացած մարում և ամորտիզացիա) և ընթացիկ իրական արժեքի միջև տարբերությունը՝ հանած նախկինում այդ ֆինանսական

**«Զանգեզուրի պղնձամոլիքունային կոմբինատ» ՓԲԸ
2012թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա
համախմբված ֆինանսական հաշվետվորություններին կից ծանրագրություններ**

ակտիվի գծով շահույթում կամ վճարում ճանաչված ցանկացած արժեզրկումից կորուստ: Արդյունավետ տոկոսադրույթի մեթոդի կիրառմանը վերագրելի արժեզրկման պահուստի փոփոխություններն արտացոլվում են որպես տոկոսային եկամտի բաղադրիչ:

Եթե, հետագա ժամանակաշրջանում, արժեզրկված վաճառքի համար մատչելի պարտքային արժեքը կամ արժեքն աճել է և այդ աճը կարելի է անկողմնակալ ձևով կապել մի դեպքի հետ, որը տեղի է ունեցել շահույթում կամ վճարում արժեզրկումից կորուստը ճանաչելուց հետո, ապա արժեզրկումից կորուստը հակադարձվում է, իսկ հակադարձման գումարը ճանաչվում է շահույթում կամ վճարում: Այնուամենայնիվ, արժեզրկված վաճառքի համար մատչելի պարտքային արժեքը կամ արժեքը հետագա վերականգնումը ճանաչվում է այլ համապարփակ եկամտում:

(ii) Ոչ ֆինանսական ակտիվներ

Խմբի ոչ ֆինանսական ակտիվների, բացառությամբ պաշարների և հետաձգված հարկային ակտիվների, հաշվեկշռային արժեքը վերանայվում է յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ՝ որոշելու արդյոք առկա է որևէ հայտանիշ, ըստ որի ակտիվը կարող է արժեզրկված համարվել: Եթե որևէ այդպիսի հայտանիշ առկա է, ապա գնահատվում են ակտիվի փոխհատուցվող գումարը: Արժեզրկումից կորուստ ճանաչվում է, եթե ակտիվի կամ նրա դրամաստեղծ միավորի հաշվեկշռային արժեքը գերազանցում է նրա գնահատված փոխհատուցվող գումարը:

Ակտիվի կամ դրամաստեղծ միավորի փոխհատուցվող գումարը որոշվում է որպես հետևյալ երկու մեծություններից առավելագույնը. օգտագործման արժեք և իրական արժեք՝ հանած վաճառքի ծախսերը: Օգտագործման արժեքը գնահատելիս դրամական միջոցների գնահատված ապագա հոսքերը գեղչվում են՝ օգտագործելով մինչև հարկումը գեղչման այն դրույքը, որն արտացոլում է ժամանակի մեջ դրամի արժեքի տվյալ շուկայի ներկա գնահատականը և այդ ակտիվին կամ դրամաստեղծ միավորին բնորոշ ոիսկերը: Արժեզրկման ստուգման նպատակով ակտիվները, որոնց արժեզրկումը հնարավոր չէ գնահատել անհատական հիմունքով, խմբավորվում են ակտիվների փոքրագույն խմբերի, որոնք շարունակական օգտագործման արդյունքում առաջացնում են այլ ակտիվներից կամ ակտիվների խմբերից կամ դրամաստեղծ միավորից մեծապես անկախ դրամական միջոցների ներհոսքեր:

Արժեզրկումից կորուստները ճանաչվում են շահույթում կամ վճարում: Դրամաստեղծ միավորների գծով ճանաչված արժեզրկումից կորուստները տեղաբաշխվում են՝ դրամաստեղծ միավորի կազմի մեջ մտնող ակտիվների հաշվեկշռային արժեքները հավասարաշափ հիմունքով նվազեցնելու համար:

Նախորդ ժամանակաշրջաններում ճանաչված արժեզրկումից կորուստները գնահատվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ՝ բացահայտելու, թե առկա է արդյոք որևէ հայտանիշ, ըստ որի արժեզրկումից կորուստը հնարավոր է, որ այլև գոյություն չունի կամ նվազել է: Արժեզրկումից կորուստը հակադարձվում է, եթե փոխսել են փոխհատուցվող գումարը որոշելու համար օգտագործվող գնահատումները: Արժեզրկումից կորուստը հակադարձվում է միայն այն չափով, որ ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը չգերազանցի այն հաշվեկշռային արժեքը, որը որոշված կլիներ, առանց համապատասխան մաշվածության և ամորտիզացիայի, եթե արժեզրկումից կորուստ ճանաչված չլիներ:

(թ) Աշխատակիցների հատուցումներ

Աշխատակիցների կարճաժամկետ հատուցումների գծով պարտականությունները չափվում են առանց զեղչնան և ծախսագրվում են համապատասխան ծառայությունը նաստուցելուց հետո: Պարտավորությունը ճանաչվում է այն գումարի չափով, որն ակնկալվում է վճարել որպես կարճաժամկետ դրամական միջոցների տեսքով պարզեցվածար, եթե Խումբն ունի ներկա իրավական կամ կառուցրական պարտականություն այդ գումարը վճարել որպես անցյալ ծառայության արդյունք կամ կարող է արժանահավատորեն գնահատել պարտականությունը:

Խումբը հատկացումներ է կատարում ՀՀ պետական կենսաբոշակային հիմնադրամին հօգուտ իր աշխատակիցների: Այդ հատկացումները ծախսագրվում են կատարվելու ժամանակաշրջանում:

(ժ) Պահուստներ

Պահուստը ճանաչվում է, եթե Խումբը՝ որպես անցյալ դեպքերի արդյունք, ունի ընթացիկ իրավական կամ կառուցրական պարտավորություն, որը հնարավոր է արժանահավատորեն գնահատել, և հավանական է, որ այդ պարտավորությունը մարելու նպատակով կպահանջվի տնտեսական օգուտների արտահոսք: Պահուստները որոշվում են ակնկալվող դրամական միջոցների ապագա հոսքերը զեղչելով հարկումից առաջ այն դրույքով, որն արտացոլում է տվյալ շուկայում դրամի ժամանակային արժեքը և այդ պարտավորությանը հատուկ ոիսկերը: Զեղչի վերականգնումը ճանաչվում է որպես ֆինանսական ծախս:

(ի) *Տեղանքի վերականգնում*

Խմբի բնապահպանության քաղաքականության և կիրառելի օրենսդրական պահանջների համաձայն աղտոտված հողատարածքի գծով տեղանքի վերականգնման պահուստը և հարակից ծախսերը ճանաչվում են հողատարածքի աղտոտման պահին:

Համապատասխան ակտիվը ճանաչվում է հիմնական միջոցների կազմում: Տեղանքի վերականգնման ծախսերը հաշվառվում են պարտավորությունը մարելու համար ակնկալվող ծախսերի ներկա արժեքով՝ կիրառելով դրամական միջոցների զնահատված հոսքերը: Դրամական միջոցների հոսքերը զեղչվում են նախքան հարկումը գործող ոիսկի գործոն չպարունակող դրույքով: Զեղչի վերականգնումը ծախսագրվում է կատարվելու ժամանակ և ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում որպես ֆինանսական ծախս:

Յուրաքանչյուր տարվա վերջում Խումբը վերաչափում է տեղանքի վերականգնման պահուստը՝ հիմք ընդունելով հաշվարկային գումարի լավագույն զնահատականը և զեղչի շուկայական դրույքը:

Տեղանքի վերականգնման պահուստի փոփոխությունները, որոնք պայմանավորված են պարտականությունը կատարելու համար պահանջվող տնտեսական օգուտները պարունակող ուսուրսների արտահոսքի գումարի կամ ժամկետների փոփոխություններով, կամ զեղչի դրույքի փոփոխությամբ, ավելացվում են համապատասխան ակտիվի սկզբնական արժեքին կամ նվազեցվում են այդ ակտիվի սկզբնական արժեքից ընթացիկ ժամանակաշրջանում: Ակտիվի սկզբնական արժեքից նվազեցրած գումարը չպետք է գերազանցի դրա հաշվեկշռային արժեքը: Եթե պարտավորության նվազեցումը գերազանցում է ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը, ապա այդ գերազանցող գումարը պետք է ճանաչվի անմիջապես շահույթում կամ վնասում:

Համապատասխան ակտիվի մաշվածության ենթակա գումարը հաշվարկվում է դրա օգտակար ծառայության ժամկետի ընթացքում: Եթե համապատասխան ակտիվի օգտակար ծառայության ժամկետը հասնում է իր ավարտին, տեղանքի վերականգնման պահուստի բոլոր հետագա փոփոխությունները ճանաչվում են շահույթում կամ վճարում՝ կատարվելու ժամանակ:

(h) Հասույթ

(i) Վաճառված ապրանքներ

Ապրանքների վաճառքից ստացված հասույթը չափվում է ստացված կամ ստացվելիք հատուցման իրական արժեքով՝ առանց վերադարձումների, առևտության գեղշերի և իջեցումների: Հասույթը ճանաչվում է համոզիչ վկայության առկայության դեպքում՝ սովորաբար վաճառքի իրագործված պայմանագրի տեսքով, համաձայն որի գնորդին են փոխանցվել ապրանքների սեփականության հետ կապված ռիսկերի և հատույցների նշանակալի մասը, հատուցման ստացումը հավանական է, հնարավոր է արժանահավատորեն չափել գործարքի հետ կապված ծախսերը ու ապրանքների հնարավոր վերադարձը, չի դիտվում շարունակական մասնակցություն ապրանքների կառավարմանը և հնարավոր է արժանահավատորեն չափել հասույթի գումարը: Եթե գոյություն ունի հավանականություն, որ կտրանադրվեն գեղշեր և գումարը հնարավոր կլինի արժանահավատորեն չափել, ապա գեղշը ճանաչվում է որպես հասույթի նվազեցում՝ վաճառքի ճանաչման պահին:

Սեփականության հետ կապված ռիսկերի և հատույցների փոխանցման ժամկետը կախված է առանձին վաճառքի պայմանագրերի պայմաններից: Փոխանցումը սովորաբար տեղի է ունենում, եթե արտադրանքը ստացվում է հաճախորդի պահեատում, այնուամենայնիվ, որոշ միջազգային առաքումների համար փոխանցումը տեղի է ունենում, եթե արտադրանքը բեռնվում է համապատասխան բեռնափոխադրիչին նավահանգստում:

Խմբի խտանյութի վաճառքի պայմանագրերը սովորաբար նախատեսում են պայմանական վճարումներ, ինչպես նշված է անհատական վաճառքի պայմանագրերում՝ իմբք ընդունելով նմուշների հետագոտության նախնական արդյունքները և մետաղի պատմական արժենշված գները: Վերջնահաշվարկը կատարվում է ելնելով մետաղի շուկայական գներից՝ միջնացված գնանշման որոշակի ապագա ժամանակահատվածի համար: Որպես կանոն, պղնձի համար գնանշման ապագա ժամանակաշրջանը կազմում է մինչև չորս ամիս, իսկ մոլիրդենի համար՝ երկու ամիս փոխադրման ամսից հետո:

Խմբի պայմանականորեն գնանշվող վաճառքի պայմանագրերը ներառում են պարունակվող ածանցյալ գործիքներ, որոնք ապրանքի վաճառքին առնչություն չունենալու պատճառով, պետք է առանձնացվեն իմբնական պայմանագրից՝ հաշվապահական հաշվառման նպատակներով: Պարունակող ֆինանսական գործիքը ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվորությունում գրանցվում է որպես դերիտորական պարտք կամ պայմանականորեն գնանշվող վաճառքների գծով ստացված կանխավճար՝ համապատասխան ճշգրտում կատարելով հասույթի գծով և յուրաքանչյուր ժամանակաշրջանում վերագնահատվում է (իրական արժեք) հասույթի միջոցով՝ հաշվի առնելով ապրանքի ֆորվարդային կորը մինչև վերջնահաշվարկի ամսաթիվը:

(l) Նվիրատվություններ սոցիալական ծրագրերին

Այն չափով որքանով սոցիալական ծրագրերին Խմբի հատկացումները ծառայում են հանրության շահերին և չեն սահմանափակվում Խմբի աշխատակիցներով, դրանք ճանաչվում են շահույթում կամ վճարում՝ առաջանալուն պես:

(ի) Ֆինանսական եկամուտ և ծախսեր

Ֆինանսական եկամուտը ներառում է ներդրումների գծով տոկոսային եկամուտը և շահաբաժնների գծով եկամուտը: Տոկոսային եկամուտը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում հաշվեգրվելուն պես՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույթի մեթոդը: Շահաբաժնների գծով եկամուտը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում այն օրը, երբ հաստատվում է վճարում ստանալու Խմբի իրավունքը, որը, զնանշվող արժեթղթերի դեպքում, սովորաբար հանդիսանում է «առանց շահաբաժնների» ամսաթիվը:

Ֆինանսական ծախսերը ներառում են փոխառությունների գծով տոկոսային ծախսերը և շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվների/պարտավորությունների իրական արժեքի գծով զուտ վնասը: Որպես կողմանը ակտիվների ձեռք բերմանը, կառուցմանը կամ արտադրությանն ուղղակիորեն ոչ վերագրելի փոխառության ծախսումները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույթի մեթոդը:

Փոխարժեքային տարբերություններից առաջացած շահույթը և վնասը ներկայացվում են զուտ հիմունքով որպես ֆինանսական եկամուտ կամ ֆինանսական ծախս՝ կախված այն հանգամանքից, թե որ դիրքում է կատարվում արտարժույթի շարժը՝ զուտ շահույթի կամ զուտ վնասի:

(δ) Շահութահարկ

Շահութահարկը բաղկացած է ընթացիկ և հետաձգված հարկերից: Ընթացիկ և հետաձգված հարկերը ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում, բացառությամբ այն մասի, որը վերաբերում է ուղղակիորեն սեփական կապիտալում կամ այլ համապարփակ եկամտում ճանաչված տարրերին:

Ընթացիկ հարկը տարվա շահութահարկի գծով ակնկալվող վճարման ենթակա հարկի գումարն է, որը հաշվարկվում է կիրառելով հարկերի այն դրույթները, որոնք ուժի մեջ են եղել կամ ըստ էության ուժի մեջ են եղել հաշվետու ամսաթվի դրույթամբ և ներառում է նախորդ տարիների վճարման ենթակա հարկերի գծով կատարված ճշգրտումները:

Հետաձգված հարկը ճանաչվում է համախմբված ֆինանսական հաշվետվորությունների նպատակների համար օգտագործվող ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների և հարկային նպատակների համար օգտագործվող գումարների միջև ժամանակավոր տարբերությունների գծով: Հետաձգված հարկը չի ճանաչվում այն ժամանակավոր տարբերությունների համար, որոնք առաջանում են ակտիվների և պարտավորությունների սկզբնական ճանաչման հետ կապված այն գործարքում, որը չի հանդիսանում ձեռնարկատիրական գործունեության միավորում և որը ազդեցություն չունի հաշվապահական կամ հարկվող շահույթի վրա:

Հետաձգված հարկի չափումն արտացոլում է այն հարկային հետևանքները, որոնք կարող են առաջանալ, եթե Խումբը կիրառի այն մոտեցումը, որով ակնկալում է վերականգնել կամ մարել իր ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքը հաշվետվություններու ժամանակաշրջանի վերջում:

Հետաձգված հարկի գումարը չափվում է՝ կիրառելով հարկի այն դրույթները, որոնք ակնկալվում են, որ կկիրառվեն ժամանակավոր տարբերությունների նկատմամբ վերջիններս հակադարձելիս՝ հիմք ընդունելով այն օրենքների դրույթները, որոնք ուժի մեջ են եղել կամ ըստ էության ուժի մեջ են եղել հաշվետու ամսաթվի դրույթամբ:

**«Զանգեզուրի պղնձամոլիքունային կոմբինատ» ՓԲԸ
2012թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա
համախմբված ֆինանսական հաշվետվորություններին կից ծանրագրություններ**

Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները հաշվանցվում են, եթե Խումբն ունի ընթացիկ հարկային ակտիվներն ընթացիկ հարկային պարտավորությունների դիմաց հաշվանցելու իրավաբանորեն ամրագրված իրավունք և հետաձգված հարկային ակտիվներն ու հետաձգված հարկային պարտավորությունները վերաբերում են շահութահարկին, որը գանձվում է նոյն հարկային մարմնի կողմից նոյն հարկատուից կամ տարբեր հարկատուներից, սակայն Խումբը մտադիր է հարկային պարտավորությունները մարել և հարկային ակտիվներն իրացնել զուտ իմաստով կամ միաժամանակ իրացնել հարկային ակտիվներն ու մարել հարկային պարտավորությունները:

Հետաձգված հարկային ակտիվը ճանաչվում է չօգտագործված հարկային վճասների, հարկային արտոնությունների և նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունների գծով այն չափով, որքանով հավանական է, որ առկա կիրառության շահույթը, որի դիմաց դրանք կարող են օգտագործվել: Հետաձգված հարկային ակտիվները վերանայվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ և նվազեցվում են այնքանով, որքանով հավանական չէ, որ հարկային օգուտը կիրացվի:

(Կ) Ո-ոյալթիներ

Ո-ոյալթիները պետական բյուջե վճարման ենթակա գումարներն են, որոնք հաշվարկվում են կիրառելի օրենքների և կանոնակարգերի ուղեցույցների և պահանջների համաձայն և հիմնված են լիցենզավորված գործառնությունների շահութաբերության նակարդակների վրա: Ո-ոյալթիները հաշվարկելիս կիրառվում են այն դրույքները, որոնք ուժի մեջ են եղել կամ ըստ էության ուժի մեջ են եղել հաշվետու ամսաթվի դրությամբ: Ո-ոյալթիները ճանաչվում են շահույթում կամ վճարում տարեկան կտրվածքով՝ հիմք ընդունելով հասույթի և հարկվող եկամտի համակցությունը՝ ճշգրտված կիրառելի օրենքների և կանոնակարգերի ուղեցույցների և պահանջների համաձայն: Ո-ոյալթիները բաղկացած են երկու բաղադրիչից՝ հասույթի 4%-ի չափով հաշվարկվող ոոյալթի և հարկվող շահույթի 12.5%-ի չափով հաշվարկվող ոոյալթի՝ ճշգրտված կիրառելի օրենքների և կանոնակարգերի ուղեցույցների և պահանջների համաձայն:

Վեկավարությունը գտնում է, որ ոոյալթիների գծով ծախսն իրենից շահութահարկ չի ներկայացնում, քանի որ ընդհանուր հասույթի գործոնը (համախառն ցուցանիշը) էական է վճարվելիք ոոյալթի գումարի որոշման գործընթացում: Ո-ոյալթիները հաշվառվում են որպես այլ գործառնական ծախսեր:

(Կ) Դեռևս չկիրառվող նոր ստանդարտներ և մեկնարանություններ

Մի շարք նոր ստանդարտներ, այդ ստանդարտների փոփոխություններ և մեկնարանություններ չեն գործում 2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ և չեն կիրառվել այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվորությունները պատրաստելիս: Այդ ստանդարտներից և փոփոխություններից ստորև ներկայացվածները հնարավոր են, որ ազդեցություն կունենան Խմբի գործունեության վրա: Խումբը մտադիր է ընդունել այդ ստանդարտները և դրանց փոփոխությունները, եթե վերջիններս մտնեն ուժի մեջ:

- ՖՀՍՍ 9 «Ֆինանսական գործիքներ» ստանդարտը կգործի 2015թ. հունվարի 1-ից և հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար: Նոր ստանդարտը կիրապարակվի մի քանի փուլերով, և ենթադրվում է, որ կփոխարինի Ֆինանսական հաշվետվորությունների միջազգային ստանդարտ ՀՀՍՍ 39 «Ֆինանսական գործիքներ. Ճանաչում և չափում»: ՖՀՍՍ 9-ի առաջին մասը, որը վերաբերում է ֆինանսական ակտիվների դասակարգմանը և չափմանը, հրապարակվեց 2009թ. նոյեմբերին: Երկրորդ մասը, որը վերաբերում է ֆինանսական պարտավորությունների դասակարգմանը և չափմանը, հրապարակվեց 2010թ. հոկտեմբերին: Ակնկալվում է, որ ստանդարտի մնացած մասերը կիրապարակվեն 2013թ. ընթացքում: Խումբն ընդունում է, որ նոր ստանդարտը նախատեսում է բազմաթիվ

**«Զանգեզուրի պղնձամոլիքթեմային կոմիտե» ՓԲԸ
2012թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա
համախմբված ֆինանսական հաշվետվորություններին կից ծանրագրություններ**

Գովորություններ ֆինանսական գործիքների հաշվառման համար և հավանական է, որ էական ազդեցություն կունենա Խմբի համախմբված ֆինանսական հաշվետվորությունների վրա: Այս գովորությունների ազդեցությունը կվերլուծվի ստանդարտի հաջորդ գովորի հրապարակմանը գուգընթաց: Խումբը մտադիր չէ կիրառել այս ստանդարտը ժամանակից շուտ:

- ՖՀՍՍ 13 «Իրական արժեքի չափում» ստանդարտը կգործի 2013թ. հունվարի 1-ից և հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար: Նոր ստանդարտը գովորի 1-ից է առանձին ՖՀՍՍ-ներում ընդգրկված իրական արժեքի չափման ուղեցույցները և իրենից ներկայացնում է իրական արժեքի չափման մեկ ընդհանուր ուղեցույց: Այն տրամադրում է իրական արժեքի վերանայված սահմանումը, սահմանում է իրական արժեքի չափման հիմունքները և ներկայացնում է իրական արժեքի չափման համար պահանջվող բացահայտումները: ՖՀՍՍ 13 չի ներկայացնում նոր պահանջների ակտիվների կամ պարտավորությունների իրական արժեքի չափման համար և չի բացառում գործնականում կիրառվող իրական արժեքի չափմանը վերաբերող բացառությունները, որոնք ներկայում գոյություն ունեն որոշ ստանդարտներում: Ստանդարտը կիրառվում է հեռանկարային հիմունքով: Համարելի տեղեկատվության բացահայտում չի պահանջվում սկզբնական կիրառմանը նախորդող ժամանակաշրջանների համար: Նոր ստանդարտն ազդեցություն չի ունենա Խմբի ֆինանսական վիճակի կամ գործունեության վրա:
- ՖՀՍՍ 10 «Համախմբված ֆինանսական հաշվետվորություններ» ստանդարտը կգործի 2013թ. հունվարի 1-ից և հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար: Նոր ստանդարտը գովորի 27 «Համախմբված և առանձին ֆինանսական հաշվետվորություններ» ստանդարտին և ՍՍԿ «Համախմբում. հասուն նշանակության կազմակերպություններ» մեկնաբանություն 12-ին: ՖՀՍՍ 10-ը ներկայացնում է վերահսկողության մեկ միասնական մոդել, որը վերաբերում այն կազմակերպություններին, որոնց համար ներկայումս կիրառելի են ՍՍԿ մեկնաբանություն 12-ի պահանջները: Վերահսկողության նոր եռափուլ մոդելի համաձայն՝ ներդրողը վերահսկում է ներդրման օբյեկտն այն դեպքում, եթե ստանում է կամ իրավունք ունի ստանալ գովորի համար նկամուտ ներդրման օբյեկտում իր բաժնեմասից, հնարավորություն ունի ազդել ներդրման օբյեկտից ստացվող եկամտի վրա՝ ներդրման օբյեկտի հետ կապված ունեցած իր լիազորությունների շնորհիվ, ինչպես նաև գոյություն ունի կապ լիազորությունների և ստացվող եկամտի միջև: Համախմբման ընթացակարգերը վերցվում են ՀՀՍՍ 27 ստանդարտից (2008թ. խմբագրությամբ): Եթե ՖՀՍՍ 10-ի կիրառման արդյունքում չեն գովորի համախմբում նախկինում կիրառվող ներդրման օբյեկտի համախմբման և չհամախմբման մոտեցումները, ապա ֆինանսական հաշվետվորություններում չեն պահանջվում ճշգրտումներ ստանդարտի առաջին անգամ կիրառման ժամանակ: Եթե ստանդարտի կիրառումը հանգեցնում է ներդրման օբյեկտի համախմբման և չհամախմբման մոտեցումների գովորությանը, ապա նոր ստանդարտի կիրառումը հնարավոր է հետադարձ հիմունքով աճրողական առումով՝ վերահսկողության իրավունքը ստանալու կամ կորցնելու ամսաթվից, կամ, եթե նշված տարբերակը հնարավոր չէ, հետադարձ հիմունքով սահմանափակ առումով՝ սկսած այն ամենավաղ ժամանակաշրջանից, եթե հնարավոր է ստանդարտի կիրառումը, որը կարող է լինել հաշվետու ժամանակաշրջանը: ՖՀՍՍ 10-ի ժամանակից շուտ կիրառումը բույլարդը է՝ պայմանով, որ կազմակերպությունը ժամանակից շուտ կկիրառի նաև ՖՀՍՍ 11-ը, ՖՀՍՍ 12-ը, ՀՀՍՍ 27-ը (2011թ. խմբագրությամբ) և ՀՀՍՍ 28-ը (2011թ. խմբագրությամբ): Խումբը դեռ չի վերլուծել այս նոր ստանդարտի հնարավոր ազդեցությունն իր ֆինանսական վիճակի կամ գործունեության վրա:

**«Զանգեզուրի պղնձամոլիքգենային կոմբինատ» ՓԲԸ
2012թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա
համախմբված ֆինանսական հաշվետվորություններին կից ծանրագրություններ**

- ՖՀՍՍ 12 «Այլ կազմակերպություններում ունեցած բաժնեմասի բացահայտում» ստանդարտը կգործի 2013թ. հունվարի 1-ից և հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար: Նոր ստանդարտը ներառում է բացահայտման պահանջներ այս կազմակերպությունների համար, որոնք բաժնեմաս ունեն դրասոր կազմակերպություններում, համատեղ գործունեության համաձայնագրերում, ասոցիացված կազմակերպություններում և չհամախմբվող կառուցվածքային կազմակերպություններում: Մասնակցությունները հատկորոշվում են որպես պայմանագրային և ոչ պայմանագրային հարաբերություններ, որոնց արդյունքում կազմակերպությունը ենթարկվում է եկամտի փոփոխման ռիսկի՝ կախված մյուս կազմակերպության գործունեության արդյունքներից: Բացահայտման լրացված և նոր պահանջների նպատակն է ֆինանսական հաշվետվորությունների օգտագործողներին տրամադրել տեղեկատվություն, որը բույլ կտա գնահատել կազմակերպության կողմից այլ կազմակերպություններում ունեցած բաժնեմասների հետ կապված ռիսկերի բնույթը, ինչպես նաև նշված բաժնեմասների ազդեցությունը կազմակերպության ֆինանսական վիճակի, ֆինանսական գործունեության և դրամական միջոցների հոսքերի վրա: Կազմակերպությունները կարող են ժամանակից շուտ ներկայացնել ՖՀՍՍ 12-ով պահանջվող որոշ բացահայտումները՝ առանց մյուս նոր և փոփոխված ստանդարտների կիրառման անհրաժեշտության: Այնուհանդերձ, ՖՀՍՍ 12-ն ամբողջովին կիրառվում է ժամանակից շուտ, ապա ժամանակից շուտ պետք է կիրառվեն նաև ՖՀՍՍ 10-ը, ՖՀՍՍ 11-ը, ՀՀՍՍ 27-ը (2011թ. խմբագրությամբ) և ՀՀՍՍ 28-ը (2011թ. խմբագրությամբ): Խումբը դեռ չի վերլուծել այս նոր ստանդարտի հնարավոր ազդեցությունն իր ֆինանսական վիճակի կամ գործունեության վրա:
- ՖՀՍՍԿ Մեկնարանություն 20 «Մակարացման ծախսեր բաց արտահանման արտադրական փոլում» կգործի 2013թ. հունվարի 1-ից և հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար և կտրամադրի ուղեցույցներ այն կազմակերպությունների համար, որոնք իրականացնում են հետմշակնան փուլի գործունեություն բաց հանքերում: Մեկնարանության համաձայն արտադրական մակարացման ծախսերը, որոնք մուտքի հնարավորություն են տալիս ապագայում արտահանման ենթակա հանքաքարին, կապիտալացվում են որպես ոչ ընթացիկ ակտիվներ, եթե հանքաքարի բաղադրիչը, որի համար բարելավվել է մուտքի հնարավորությունը, կարող է բացահայտվել և մուտքի բարելավված հնարավորությունից ապագա օգուտների առաջացումը հավանական է և դրանք կարելի է արժանահավատորեն շափել: Մեկնարանությունն անդրադառնում է նաև կապիտալացված մակարացման ծախսերի մաշվածության հաշվարկի և պաշարների ու մակարացման գործունեության ակտիվների միջև կապիտալացված գումարների բաշխման հարցերին: Խումբը դեռ չի վերլուծել այս մեկնարանության հնարավոր ազդեցությունն իր ֆինանսական վիճակի կամ գործունեության վրա:
- Բազմաթիվ «ՖՀՍՍ-ների կատարելագործումները» դիտարկվել են առանձին՝ յուրաքանչյուր ստանդարտի հիմունքով: Բոլոր փոփոխությունները, որոնք հանգեցնում են ներկայացման, ճանաչման կամ չափման հաշվառման փոփոխություններին, ուժի մեջ կմտնեն 2013թ. հունվարի 1-ից և հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար: Խումբը դեռ չի վերլուծել այս կատարելագործումների հնարավոր ազդեցությունն իր ֆինանսական վիճակի կամ գործունեության վրա:

4 Իրական արժեքի որոշում

Խմբի հաշվապահական հաշվառման մի շաբթ դրույթներ և բացահայտումներ պահանջում են իրական արժեքի որոշում ինչպես ֆինանսական, այնպես էլ ոչ ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների համար: Իրական արժեքները որոշվել են չափման և բացահայտման նպատակով՝ հիմք ընդունելով ստորև ներկայացված մեթոդները: Կիրառելիության դեպքում, իրական արժեքների որոշման ժամանակ կատարած ենթադրությունների մասին լրացուցիչ տեղեկատվությունը բացահայտվում է ակտիվին կամ պարտավորությանը վերաբերող ծանրագրությունում:

(ա) Հիմնական միջոցներ

Հիմնական միջոցների իրական արժեքը, որը որոշվել է ՖՀՍՍներին անցման ամսաթվին և որպես ձեռնարկատիրական գործունեության միավորման արդյունք ճանաչվել է որպես ենթադրվող սկզբնական արժեք, հիմնված է շուկայական արժեքի վրա: Հիմնական միջոցների շուկայական արժեքն այն գնահատված գումարն է, որով հիմնական միջոցը գնահատման ամսաթվի դրույթամբ կարող է փոխանակվել պատրաստակամ գնորդի և պատրաստակամ վաճառողի միջև՝ «անկախ կողմերի միջև գործարքում» համապատասխան շուկայակարում կատարելուց հետո, որտեղ կողմերը գործում են իրազեկորեն և առանց հարկադրության: Սարքավորումների, տնտեսական միջոցների իրական արժեքի հիմքում ընկած է շուկայական մոտեցումը՝ կիրառելով համանման միավորների համար գնանշվող շուկայական արժեքը՝ վերջինիս առկայության դեպքում:

Գնանշված շուկայական արժեքի բացակայության դեպքում, հիմնական միջոցների իրական արժեքը հիմնականում որոշվում է կիրառելով մաշեցված փոխարինման արժեքը: Այս մեթոդը դիտարկում է հիմնական միջոցների վերաբետքանական կամ փոխարինման ծախսերը՝ հաշվի առնելով ֆիզիկական, փոնկցիոնալ կամ տնտեսական մաշվածությունը կամ հնացածությունը:

(բ) Ոչ նյութական ակտիվներ

Ձեռնարկատիրական գործունեության միավորման շրջանակներում ձեռք բերված ոչ նյութական ակտիվների իրական արժեքը որոշման հիմքերը ներկայացված են ծանրագրություն 5-ում:

(գ) Պաշարներ

Ձեռնարկատիրական գործունեության միավորման շրջանակներում ձեռք բերված պաշարների իրական արժեքը որոշվում է հիմք ընդունելով ստորագրական գործունեության ընթացքում վաճառքի գինը՝ հանած համալրման և վաճառքը կազմակերպելու համար անհրաժեշտ ենթադրվող ծախսումները և խելամիտ շահույթի մարժան՝ հիմք ընդունելով պաշարների համալրման և վաճառքի կազմակերպման համար անհրաժեշտ գործողությունները:

(դ) Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր

Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքերի իրական արժեքը գնահատվում է որպես հաշվետու ամսաթվի դրույթամբ գործող շուկայական տոկոսադրույթով գեղշված դրամական միջոցների ապագա հոսքերի ներկա արժեք: Իրական արժեքը որոշվում է բացահայտման նպատակների համար կամ ձեռնարկատիրական գործունեության միավորման շրջանակներում ձեռք բերելու դեպքում:

(b) Բաժնային և պարտքային արժեքորեր

Բաժնային և պարտքային արժեքորերի իրական արժեքը որոշվում է հիմք ընդունելով դրանց գնանշվող փակման առջի գինը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

(c) Ածանցյալ գործիքներ

Ապրանքային օպցիոնների իրական արժեքը հաշվարկվում է կիրառելով այնպիսի գնահատման մեթոդիկա, ինչպիսին է օպցիոնների գնորոշման մոդելը:

Պղնձի խտանյութի վաճառքին վերաբերող պարունակվող ածանցյալ գործիքի իրական արժեքը հաշվարկվել է օգտագործելով մետադների շուկայում հաշվետու ամսաթվի դրությամբ գնանշված ֆորվարդային գները: Մոլիբդենի խտանյութի վաճառքին վերաբերող պարունակվող ածանցյալ գործիքի իրական արժեքը հաշվարկվել է օգտագործելով հաշվետու ամսաթվի դրությամբ մետադի վերջին գնանշված գները, որոնք Խմբի կարծիքով մոտավորապես հավասար են ֆորվարդային գնին՝ հաշվի առնելով մոլիբդենի պայմանագրերի գնանշման կարճ ժամկետները:

(d) Ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ

Իրական արժեքը, որը որոշվում է բացահայտման նպատակների համար կամ ձեռնարկատիրական գործունեության միավորման շրջանակներում ձեռք բերելու դեպքում, հաշվարկվում է հիմք ընդունելով մայր գումարի և տոկոսագումարների գծով դրամական միջոցների ապագա հոսքերի ներկա արժեքը՝ զեղչված հաշվետու ամսաթվի դրությամբ գործող շուկայական տոկոսադրույթով:

5 Դուստր կազմակերպության ձեռքբերում

2012թ. հունիսի 31-ին Ընկերությունը ձեռք է բերել վերահսկողություն «Լեռ-Էրս» ՍՊԸ-ի նկատմամբ, որին է պատկանում Հայաստանի Հանրապետության Սյունիքի մարզի Քաջարան քաղաքի մոտակայքում գտնվող Հանքասարի մոլիբդենի և պղնձի հանքի հանքարդյունաբերման իրավունքը և Հանքասարի հանքի մոտակայքում գտնվող տարածքի հետախուզման աշխատանքներ իրականացնելու լիցենզիան՝ ձեռք բերելով Ընկերության 100 տոկոս բաժնեմասը: «Լեռ-Էրս» ՍՊԸ-ի 100% բաժնեմասը գնվել է անհատներից՝ 18,719,222 հազար դրամ հատուցման դիմաց: Դուստր կազմակերպության ձեռքբերումը ֆինանսավորվել է Ընկերության բաժնետիրական կապիտալի համալրման միջոցով:

Խումբն ակնկալում է, որ «Լեռ-Էրս» ՍՊԸ-ի նկատմամբ ձեռքբերված վերահսկողությունը հնարավորություն կտա Խմբին ավելացնել արտադրության ծավալները և շահույթը:

Ձեռքբերման ամսաթվից մինչև 2012թ. դեկտեմբերի 31-ը ընկած ժամանակահատվածի ընդհանուր ֆինանսական արդյունքում «Լեռ-Էրս» ՍՊԸ-ն մասնակցել է 237,658 հազար դրամ գումար վճարով: Եթե ձեռքբերում տեղի ունենար 2012թ. հունվարի 1-ին, դեկավարության գնահատումներով տարվա համախմբված շահույթը կկազմեր 16,570,083 հազար դրամ: Այս գումարները որոշելիս դեկավարությունը ենթադրել է, որ ձեռքբերման ամսաթվին իրական արժեքի գծով կատարած ճշգրտումները կլինեին նույնը նաև այն դեպքում, եթե ձեռքբերումն իրականացվեր 2012թ. հունվարի 1-ին:

Ստորև ամփոփ կերպով ներկայացված են փոխանցված հատուցման հիմնական դասերը և ձեռքբերված ակտիվների ու ստանձնած պարտավորությունների ճանաչված գումարները՝ ձեռքբերման ամսաթվի դրությամբ:

**«Զանգեզուրի պղնձամոլիքտենային կոմբինատ» ՓԲԸ
2012թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա
համախմբված ֆինանսական հաշվետվորյուններին կից ծանրագրություններ**

(i) Փոխանցված հատուցում

	հազ. դրամ
Դրամական միջոցներ	15,109,320
Դուտոր կազմակերպության ձեռքբերման համար վճարվելիք գումարներ	3,609,902
Սինչ ձեռքբերումը գոյություն ունեցող հարաբերությունների մարում	703,000
Ընդամենը	19,422,222

Ընկերություն կողմից «Լեռ-Էրս» ՍՊԸ-ին տրված 703,000 հազար դրամ գումարով կանխավճարը ձեռքբերման արդյունքում համարվել է մարված: Կանխավճարի ամբողջ գումարը ներառվել է փոխանցված հատուցման մեջ, քանի որ Ղեկավարության գնահատմամբ ստացվելիք գումարի իրական արժեքը մոտավորապես հավասար է դրա հաշվեկշռային արժեքին՝ ձեռքբերման ամսաթվի դրությամբ:

(ii) Որոշելի ձեռքբերված ակտիվներ և ստանձնած պարտավորություններ

Որոշելի ձեռքբերված ակտիվները և ստանձնած պարտավորությունները ներկայացված են ստորև:

հազ. դրամ	Ձեռքբերման ամսաթվի դրությանը ճանաչված իրական արժեք
Ոչ ընթացիկ ակտիվներ	
Ոչ նյութական ակտիվներ	25,115,965
Հիմնական միջոցներ	3,931,092
Հետախուզման և գնահատման ակտիվներ	9,738
Ընթացիկ ակտիվներ	
Պաշարներ	134,666
Կանխավճարներ շահութահարկի գծով	786
Կանխավճարներ այլ հարկերի գծով	281,828
Կանխավճարներ ընթացիկ ակտիվների գծով	10,211
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեներ	3,233
Ոչ ընթացիկ պարտավորություններ	
Վարկեր և փոխառություններ	(5,095,027)
Հետաձգված հարկային պարտավորություն	(4,863,582)
Ընթացիկ պարտավորություններ	
Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	(106,688)
Չուտ որոշելի ակտիվներ	19,422,222

Ոչ նյութական ակտիվներն հիմնականում իրենցից ներկայացնում են Հանքասարի հանքի շահագործման լիցենզիան և հանքի մոտակայքում գտնվող տարածքի հետախուզման լիցենզիան (ծանրագրություն 2 (Ե)): Ներկայում Խումբը հետախուզման աշխատանքներ է վարում նշված տարածքում, և հանքաքարի պաշարների արժանահավատ գնահատումներ դեռևս չկան: Ղեկավարությունը ենթադրել է, որ լիցենզիաների իրական արժեքը մոտավորապես հավասար է վճարված հատուցմանը՝ առանց ձեռքբերված գուտ այլ ակտիվների իրական արժեքի:

**«Զանգեզուրի պղնձամոլիքունային կոմբինատ» ՓԲԸ
2012թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա
համախմբված ֆինանսական հաշվետվորութերին կից ծանոթագրություններ**

Այս իրական արժեքը որոշվել է պայմանականորեն՝ կախված հետախուզման լիցենզիայի շրջանակներում պաշարների գնահատման ավարտից:

Եթե ձեռքբերման ամսաթվից հետո մեկ տարվա ընթացքում ձեռքբերման ամսաթվի դրությամբ գոյություն ունեցող փաստերի և հանգամանքների վերաբերյալ ձեռքբերված նոր տեղեկատվությունը վկայի վերը նշված գումարների գծով ճշգրտումներ կատարելու անհրաժեշտության կամ ձեռքբերման ամսաթվի դրությամբ գոյություն ունեցող պահուստներից բացի լրացնից պահուստների ձևավորման մասին, ապա ձեռքբերման հաշվառումը կվերանայվի:

(iii) Ձեռքբերմանը վերաբերող ծախսեր

Խումբը կրել է 38,845 հազար դրամ գումարով ձեռքբերմանը վերաբերող ծախսեր արտաքին իրավաբանական և խորհրդատվական ծառայությունների հետ կապված: Իրավաբանական և խորհրդատվական ծառայությունների գծով ծախսերը ներառվել են այլ ծախսերի կազմում՝ Խմբի համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվորությունում:

6 Հասույթ

հազ. դրամ	2012թ.	2011թ.
Հասույթ խումբի վաճառքից	116,953,838	94,980,318
Հասույթ այլ արտադրանքի վաճառքից	1,100,806	1,555,312
Ընդամենը հասույթ	118,054,644	96,535,630

Հասույթ խումբի վաճառքից

հազ. դրամ	2012թ.		2011թ.	
	հազ. դրամ	Չոր մետրիկ տոննա	հազ. դրամ	Չոր մետրիկ տոննա
Մոլիբդենի խումբ	37,278,076	9,899	35,573,602	8,811
Պղնձի խումբ	79,675,762	109,622	59,406,716	84,353
116,953,838	119,521		94,980,318	93,164

2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խումբն ուներ 23,900,284 հազար դրամ գումարով պայմանականորեն գնանշվող վաճառք, որը բաղկացած էր 22,320 չոր մետրիկ տոննա պղնձի խումբից և 1,758 չոր մետրիկ տոննա մոլիբդենի խումբություն (2011թ-ին՝ 24,990,731 հազար դրամ՝ բաղկացած 26,520 չոր մետրիկ տոննա պղնձի խումբություն և 1,501 չոր մետրիկ տոննա մոլիբդենի խումբություն), որի իրական արժեքը կազմում էր մոտավորապես 24,212,872 հազար դրամ, ներառյալ պարունակվող ածանցյալ գործիքը (2011թ-ին՝ 24,523,170 հազար դրամ):

Մոլիբդենի խումբի վաճառքի բոլոր գործարքները կատարվել են կապակցված կողմերի հետ (ծանոթագրություն 31):

**«Զանգեզուրի պղնձամոլիքտենային կոմբինատ» ՓԲԸ
2012թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա
համախմբված ֆինանսական հաշվետվորյուններին կից ծանրագրություններ**

7 Վաճառքի ինքնարժեք

հազ. դրամ	2012թ.	2011թ.
Խտանյութի վաճառքի ինքնարժեք	62,513,950	54,935,493
Այլ վաճառքների ինքնարժեք	1,085,146	1,556,709
	63,599,096	56,492,202

Խտանյութի վաճառքի ինքնարժեք

հազ. դրամ	2012թ.	2011թ.
Նյութեր	27,966,762	23,650,176
Մաշվածություն	14,468,529	11,920,630
Աշխատավարձ	9,241,073	8,941,919
Էլեկտրաէներգիա և գազ	6,678,495	5,545,912
Ստացված ծառայություններ	3,970,210	2,469,177
Այլ	148,302	163,000
Բնապահպանական վճարներ	40,579	2,244,679
	62,513,950	54,935,493

8 Վարչական ծախսեր

հազ. դրամ	2012թ.	2011թ.
Աշխատավարձ	1,736,394	1,706,634
Ներքին տեղափոխման և ավտոմեքենաների սպասարկման ծախսեր	641,767	514,777
Ապահովագրության ծախսեր և բանկային ծառայությունների վճարներ	252,798	73,497
Մաշվածություն, ամորտիզացիա և պահպանման ծախսեր	59,649	71,499
Այլ վարչական ծախսեր	1,326,310	1,070,359
	4,016,918	3,436,766

9 Նվիրատվություններ սոցիալական ծրագրերին

հազ. դրամ	2012թ.	2011թ.
Նվիրատվության ձևով տրամադրված դրամական միջոցներ	4,424,397	3,859,824
Նվիրատվության ձևով տրամադրված հիմնական միջոցներ, պաշարներ և այլ նվիրատվություններ	174,650	24,475
	4,599,047	3,884,299

Խումբը հատկացրման է կատարում համայնքի տարբեր սոցիալական ծրագրերին ու կազմակերպություններին:

**«Զանգեզուրի պղնձամոլիքտեմային կոմբինատ» ՓԲԸ
2012թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա
համախմբված ֆինանսական հաշվետվորություններին կից ծանրագրություններ**

10 Այլ ծախսեր

հազ. դրամ	2012թ.	2011թ.
Ույալթիների գծով վճարումներ	11,270,565	3,750,400
Աշխատակիցների հատուցումներ՝ բացառությամբ աշխատավարձի	682,481	520,892
Հիմնական միջոցների դուրսգրում	566,590	336,571
Պաշարների արժեքի նվազեցում	91,690	-
Կարճաժամկետ դրամային պարզեավճարի հաշվեգրում	-	920,000
Տրված կանխավճարների դուրսգրում	-	127,951
Այլ	1,397,221	997,187
	14,008,547	6,653,001

2012թ. հունվարի 1-ից Հայատանի Հանրապետության կառավարությունը ներդրել է ոյյալթիների վճարման նոր համակարգ: Այս նոր համակարգի համաձայն ոյյալթիների գծով ծախսերը բաղկացած են երկու բաղադրիչից՝ 4,665,919 հազար դրամ գումարով ոյյալթի հաշվարկված հասույթի 4%-ի չափով և 6,604,646 հազար դրամ գումարով ոյյալթի հաշվարկված հարկվող շահույթի 12.5%-ի չափով, ոյյալթի և հարկվող եկամուտի գծով կատարվել են ճշգրտումներ՝ կիրառելի օրենքների և կանոնակարգերի ուղեցույցների և պահանջների համաձայն:

11 Աշխատակազմի գծով ծախսեր

հազ. դրամ	2012թ.	2011թ.
Աշխատավարձ	11,295,920	11,746,606
Հատկացումներ պետական կենսաթոշակային հիմնադրամին	1,113,765	1,098,425
Աշխատավարձին չվերաբերվող այլ հատուցումներ	682,481	520,892
	13,092,166	13,365,923

**«Զանգեզուրի պղնձամոլիբդենային կոմբինատ» ՓԲԸ
2012թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա
համախմբված ֆինանսական հաշվետվորյուններին կից ծանոթագրություններ**

12 Ֆինանսական եկամուտ և ֆինանսական ծախսեր

հազ. դրամ	2012թ.	2011թ.
Ծահույթում կամ վճասում ճանաչված		
Եկամուտ շահաբաժնների գծով	16,667	-
Տոկոսային եկամուտ բանկային ավանդների գծով	18,717	9,890
Ֆինանսական եկամուտ	35,384	9,890
Տոկոսային ծախս վարկերի և փոխառությունների գծով	(2,357,447)	-
Չուտ վճաս շահույթի կամ վճասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներից	(589,363)	(491,163)
Չուտ վճաս փոխարժեքային տարրերություններից	(2,016,338)	(927,088)
Ֆինանսական ծախսեր	(4,963,148)	(1,418,251)
Ծահույթում կամ վճասում ճանաչված զուտ ֆինանսական ծախսեր	(4,927,764)	(1,408,361)
Ժամանակաշրջանի ընթացքում կապիտալացված փոխառության ծախսումներ	(1,190,345)	(854,947)

Կապիտալացման ենթակա փոխառության ծախսումների գումարը հաշվարկելու համար օգտագործվել է 11.6% կապիտալացման դրույքը (2011թ-ին՝ 9.26%): Կապիտալացման դրույքը սահմանվել է որպես Խմբի 2012թ. փոխառությունների նկատմամբ կիրառելի փոխառությունների դրույքի կշռված միջին:

**«Զանգեզուրի պղնձամոլիքտենային կոմբինատ» ՓԲԸ
2012թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա
համախմբված ֆինանսական հաշվետվորյուններին կից ծանրագրություններ**

13 Հահութահարկի գծով ծախս

Խումբը շահութահարկը վճարում է 20% դրույքով (2011թ.-ին՝ 20%):

հազ. դրամ	2012թ.	2011թ.
Ընթացիկ հարկի գծով ծախս		
Ընթացիկ տարի	7,286,456	6,826,702
Հետաձգված հարկի գծով ծախս		
Ժամանակավոր տարբերությունների առաջացում և հակադարձում	(548,721)	(1,425,682)
Ընդամենը շահութահարկ և ծախս	6,737,735	5,401,020

Արդյունավետ հարկային դրույքի համադրում

	2012թ.		2011թ.	
	հազ. դրամ	%	հազ. դրամ	%
Շահույթ նախքան հարկումը	23,897,967	100	20,470,109	100
Շահութահարկ՝ կիրառելի հարկային դրույքով	4,779,593	20	4,094,022	20
Զնվագեցվող ծախսեր	1,958,142	8	1,306,998	6
6,737,735	28		5,401,020	26

**«Զանգեզուրի պղնձամոլիբդենային կոմբինատ» ՓԲԸ
2012թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա
համախմբված ֆինանսական հաշվետվորություններին կից ծանրագրություններ**

14 Հիմնական միջոցներ

հազ. դրամ	Հող և շենքեր	Սարքավո- րումներ	Հանքարդյունա- բերական ակտիվներ	Տնտեսական գույք	Անավարտ շինարարութ.	Ընդամենը
Եղակնառային արժեք						
Սնացորդը առ 1 հունվարի 2011թ.	41,623,172	121,917,976	-	472,834	55,296,339	219,310,321
Ավելացումներ	57,547	1,581,077	-	69,848	14,595,966	16,304,438
Օտարումներ	(293,747)	(419,890)	-	(403)	(213,545)	(927,585)
Փոխանցումներ	9,623,307	23,439,664	-	-	(33,062,971)	-
Սնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2011թ.	51,010,279	146,518,827	-	542,279	36,615,789	234,687,174
Սնացորդը առ 1 հունվարի 2012թ.	51,010,279	146,518,827	-	542,279	36,615,789	234,687,174
Չեղաբերումներ ձեռնարկատիրական գործունեության միավորնան միջոցով	1,248,610	785,823	1,844,334	7,278	45,047	3,931,092
Ավելացումներ	374,026	5,330,858	92,710	55,425	13,352,450	19,205,469
Օտարումներ	(10,001)	(1,677,311)	-	(5,779)	(19,919)	(1,713,010)
Փոխանցումներ	4,272,345	10,218,821	91,582	2,593	(14,585,341)	-
Սնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2012թ.	56,895,259	161,177,018	2,028,626	601,796	35,408,026	256,110,725
Մաշվածություն						
Սնացորդը առ 1 հունվարի 2011թ.	5,412,920	31,900,769	-	202,348	-	37,516,037
Տարվա մաշվածություն	1,470,790	11,331,233	-	76,976	-	12,878,999
Օտարումներ	(161,935)	(370,597)	-	(268)	-	(532,800)
Սնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2011թ.	6,721,775	42,861,405	-	279,056	-	49,862,236
Սնացորդը առ 1 հունվարի 2012թ.	6,721,775	42,861,405	-	279,056	-	49,862,236
Տարվա մաշվածություն	1,982,842	13,596,810	10,187	71,916	-	15,661,755
Օտարումներ	(8,295)	(1,170,931)	-	(5,269)	-	(1,184,495)
Սնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2012թ.	8,696,322	55,287,284	10,187	345,703	-	64,339,496
Հաշվելցուային արժեք						
Առ 1 հունվարի 2011թ.	36,210,252	90,017,207	-	270,486	55,296,339	181,794,284
Առ 31 դեկտեմբերի 2011թ.	44,288,504	103,657,422	-	263,223	36,615,789	184,824,938
Առ 31 դեկտեմբերի 2012թ.	48,198,937	105,889,734	2,018,439	256,093	35,408,026	191,771,229

**«Զանգեզուրի պղնձամոլիքտենային կոմբինատ» ՓԲԸ
2012թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա
համախմբված ֆինանսական հաշվետվորության կից ծանրագրություններ**

14,468,529 հազար դրամ (2011թ-ին՝ 11,920,630 հազար դրամ) գումարով մաշվածության ծախսը ճանաչվել է վաճառված ապարանքների ինքնարժեքի կազմում, 59,928 հազար դրամ (2011թ-ին՝ 71,288 հազար դրամ) գումարով՝ վարչական ծախսերի կազմում, 204,836 հազար դրամ գումարով (2011թ-ին՝ 94,022 հազար դրամ)՝ այլ ծախսերի կազմում և 72,717 հազար դրամ գումարով (2011թ-ին՝ զրոն)՝ պաշարների կազմում (անավարտ արտադրանք):

2012թ. ընթացքում 1,190,345 հազար դրամ գումարով փոխառության ծախսումները (2011թ-ին՝ 854,947 հազար դրամ) կապիտալացվել են անավարտ շինարարության վրա:

15 Ոչ նյութական ակտիվներ

	Համակարգչային ծրագրեր	Սշակման ծախսեր	Լիցենզիաներ	Ընդամենը
Մկրնական արժեք				
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2011թ.	152,099	1,365,686	-	1,517,785
Այլ ձեռքբերումներ - առանձին ձեռք բերված	-	7,936	-	7,936
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2011թ.	152,099	1,373,622	-	1,525,721
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2012թ.	152,099	1,373,622	-	1,525,721
Ձեռքբերումներ ձեռնարկատիրական գործությունների միավորման միջոցով	255	-	25,115,710	25,115,965
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2012թ.	152,354	1,373,622	25,115,710	26,641,686
Ամրաժղացիա				
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2011թ.	89,335	-	-	89,335
Արժեգումից կորուստներ	-	1,346,686	-	1,346,686
Ամրաժղացիայի ծախս	9,962	-	-	9,962
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2011թ.	99,297	1,346,686	-	1,445,983
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2012թ.	99,297	1,346,686	-	1,445,983
Ամրաժղացիայի ծախս	9,239	-	-	9,239
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2012թ.	108,536	1,346,686	-	1,455,222
Հաշվեկշռային արժեք				
Առ 1 հունվարի 2011թ.	62,764	1,365,686	-	1,428,450
Առ 31 դեկտեմբերի 2011թ.	52,802	26,936	-	79,738
Առ 31 դեկտեմբերի 2012թ.	43,818	26,936	25,115,710	25,186,464

Ձեռնարկատիրական միավորման արդյունքում ձեռքբերված ոչ նյութական ակտիվներն իրենցից ներկայացնում են Հանքասարի հանքի շահագործման լիցենզիան և Հանքասարի հանքի մոտակայքում գտնվող տարածքի հետախուզման լիցենզիան: Այս լիցենզիաների իրական արժեքը որոշվել է պայմանականորեն, քանի դեռ չի ավարտվել հետախուզման լիցենզիայի շրջանակներում իրականացվող պաշարների գնահատումը (ծանոթագրություն 5): Վերը նշվածի պատճառով դեկավարությունը չի հաշվեգրել ամրաժղացիայի ծախս լիցենզիաների գծով 2012թ. ընթացքում: Դեկավարությունը ենթադրում է, որ ակտիվների ամրաժղացիան էական ազդեցություն չեր ունենա 2012թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համախմբված շահույթի կամ վնասի վրա:

**«Զանգեզուրի պղնձամոլիքունային կոմբինատ» ՓԲԸ
2012թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա
համախմբված ֆինանսական հաշվետվորյուններին կից ծանոթագրություններ**

16 Հետախուզման և գնահատման ակտիվներ

հազ. դրամ	31 դեկտեմբերի 2012թ.	1 հունվարի 2012թ.
Հետախուզման և գնահատման ակտիվներ	94,191	-

Խումբն ունի հետախուզման գործունեություն իրականացնելու լիցենզիա, որը կարգավորվում է Խմբի և ՀՀ Էներգետիկայի և բնական ռեսուրսների նախարարության միջև 2013թ. նոյեմբերի 13-ին կնքված Լիցենզիայի պայմանագրով: Լիցենզիայի պայմանագրի համաձայն Խմբի հետախուզման գործունեությունը լիցենզավորված է մինչև 2015թ. օգոստոսի 13-ը և վերաբերում է ներկայում շահագործվող հանքի մոտակայքում գտնվող տարածքին: 2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրույյամբ 94,191 հազար դրամ գումարով հետախուզման և գնահատման ծախսերը վերաբերում են հանքաքարի հնարավոր պաշարների գնահատմանը և ներառում են արտաքին ընկերության կողմից հետախուզման նպատակով իրականացված հորատման աշխատանքներին:

17 Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ

հազ. դրամ	2012թ.	2011թ.
Իրական արժեքով չափվող վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ	370,000	370,000

Վաճառքի համար մատչելի բաժնային ներդրումների 370,000 հազար դրամ գումարով իրական արժեքը որոշվել է հիմք ընդունելով այդ ներդրումների գնանշվող շուկայական գները: Այս ներդրումները ցուցակագրված են «ՆԱԶԴԱԿ ՕԷմԷքս Արմենիա» ընկերությունում:

Խմբի ենթակածությունը վարկային, արտաքույրի և տոկոսադրույքի ռիսկերին վաճառքի համար մատչելի ներդրումների հետ կապված ներկայացված է ծանոթագրություն 28-ում:

18 Կանխավճարներ և փոխատվություններ

հազ. դրամ	2012թ.	2011թ.
Կանխավճարներ ոչ ընթացիկ ակտիվների գծով		
Կանխավճարներ հիմնական միջոցների գծով	1,019,934	2,738,589
 Կանխավճարներ ընթացիկ ակտիվների գծով		
Կանխավճարներ պաշարների գծով	873,046	821,609
Այլ	458,155	154,687
	1,331,201	976,296
	2,351,135	3,714,885

**«Զանգեզուրի պղնձամոլիքտենային կոմբինատ» ՓԲԸ
2012թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա
համախմբված ֆինանսական հաշվետվորություններին կից ծանոթագրություններ**

19 Պաշարներ

հազ. դրամ	2012թ.	2011թ.
Հումք և սպառողական նյութեր	6,822,951	5,995,106
Պահեստամասեր	4,483,128	5,179,011
Շինանյոթ	170,551	115,705
Պատրաստի արտադրանք	898,689	516,950
Անավարտ արտադրանք	578,725	-
Այլ	710,096	540,394
	13,664,140	12,347,166
Պաշարների արժեքի նվազեցում հաշվետու տարում	(91,690)	-
Նախկինում կատարած դուրսգրությունների հակադառնում	-	9,980
	13,664,140	12,347,166

20 Առևտրական և այլ դերիտորական պարտքեր

հազ. դրամ	2012թ.	2011թ.
Առևտրական դերիտորական պարտքեր խտանյոթի վաճառք	176,195	294,282
Առևտրական դերիտորական պարտքեր այլ արտադրանքի վաճառք	176,588	148,473
Այլ դերիտորական պարտքեր	98,519	79,174
Փոխառությունների և դերիտորական պարտքերի դասակարգում ներառված առևտրական և այլ դերիտորական պարտքեր	451,302	521,929
Փոխառությունների ԱԱՀ	672,387	366,797
Ընդամենը առևտրական և այլ դերիտորական պարտքեր	1,123,689	888,726

Խմբի ենթարկվածությունը վարկային և արտաքույրի ռիսկերին ու առևտրական և այլ դերիտորական պարտքերին վերաբերող արժեզրկումից կորուստները ներկայացված են ծանոթագրություն 28-ում:

**«Զանգեզուրի պղմճամոլիքունային կոմբինատ» ՓԲԸ
2012թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա
համախմբված ֆինանսական հաշվետվորյուններին կից ծանոթագրություններ**

21 Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

հազ. դրամ	2012թ.	2011թ.
Կանխիկը դրամարկղում	13	220
Ընթացիկ բանկային հաշիվներ	897,190	11,003,238
Դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվորյուններում արտացոլված դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	897,203	11,003,458

Խնդիր ենթարկվածությունը տոկոսադրույթի ռիսկին և ֆինանսական ակտիվների ու պարտավորությունների զգայունության վերլուծությունը ներկայացված են ծանոթագրություն 28-ում:

22 Կապիտալ և պահուստներ

(ա) Քաժնետիրական կապիտալ

Քաժնետումների քանակը, եթե այլ տեղեկատվորյուն նշված չէ	Սովորական քաժնետումներ	
	2012թ.	2011թ.
Հայտարարված քաժնետումներ		
Անվանական արժեք	20,000 դրամ	20,000 դրամ
Հունվարի 1-ի դրությամբ թողարկված	1,887,334	1,887,334
Դրամական միջոցների դիմաց թողարկված	861,000	-
Դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ թողարկված, ամբողջովին վճարված	2,748,334	1,887,334

Սովորական քաժնետումների սեփականատերերն իրավունք ունեն ժամանակ առ ժամանակ ստանալ հայտարարված շահաբաժինները և քվեարկել Ընկերության քաժնետերերի ժողովներում՝ մեկ քաժնետում - մեկ ձայն սկզբունքով:

2012թ. հունիսին և օգոստոսին քաժնետերերի ընդհանուր ժողովում որոշում կայացվեց թողարկել համապատասխանաբար 615,000 և 246,000 սովորական քաժնետումներ՝ 20,000 անվանական արժեքով (2011թ.-ին՝ զրո):

(թ) Շահաբաժիններ

ՀՀ օրենսդրության համաձայն Ընկերության բաշխման ենթակա պահուստները սահմանափակվում են Ընկերության ֆինանսական հաշվետվորյունների միջազգային ստանդարտների համաձայն պատրաստված ֆինանսական հաշվետվորյուններում գրանցված չբաշխված շահույթի մնացորդով՝ բացառությամբ չբաշխված շահույթի գծով գործող ստորև ներկայացված սահմանափակումների:

Օրենսդրական պահանջների համաձայն Խումբն իր չբաշխված շահույթից պետք է ստեղծի բաշխման ոչ ենթակա պահուստ՝ քաժնետիրական կապիտալի 15%-ին հավասար գումարի շափով՝ ապագա վճարները ծածկելու նպատակով:

**«Զանգեզուրի պղնձամոլիքգենային կոմբինատ» ՓԲԸ
2012թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա
համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանրագրություններ**

2012թ.-ին հայտարարվեցին սովորական բաժնետոմսերի սեփականատերերին վճարվելիք 6,000,000 հազար դրամ ընդհանուր գումարով շահաբաժններ (2011թ.-ին՝ 25,000,000 հազար դրամ) կամ 3,179 դրամ (2011թ.-ին՝ 13,246 դրամ)՝ յուրաքանչյուր բողարկված բաժնետոմսի համար: Բաժնետերերին շահաբաժնների վճարումը հայտարարվել է նախքան բաժնետիրական կապիտալի բողարկումը 2012թ. ընթացքում:

23 Վարկեր և փոխառություններ

Սույն ծանոթագրությունում ներկայացված է տեղեկատվություն Խնդի ամորտիզացված արժեքով չափող տոկոսակիր վարկերի և փոխառությունների պայմանագրային պայմանների մասին: Տոկոսադրույթի, արտարժույթի և իրացվելիության ոխվերին Խնդի ենթարկվածության վերաբերյալ առավել մանրամասն տեղեկատվությունը ներկայացված է ծանոթագրություն 28-ում:

հազ. դրամ	2012թ.	2011թ.
Ոչ ընթացիկ պարտավորություններ		
Գրավով ապահովված բանկային վարկեր և վարկային գծեր	11,800,621	21,032,442
Գրավով չապահովված փոխառություններ բաժնետերերից	3,793,652	1,157,310
	15,594,273	22,189,752
Հմացիկ պարտավորություններ		
Գրավով ապահովված բանկային վարկեր և վարկային գծեր	12,824,057	7,905,787
Գրավով չապահովված փոխառություններ բաժնետերերից	1,781,725	827,143
	14,605,782	8,732,930

2011թ. դեկտեմբերին Խումբը ստացել է 75,000 հազար ԱՄՆ դրամ գումարով սինդիկացված վարկ Եվրոպական ֆինանսական կազմակերպություններից: Վարկի դիմաց գրավադրված է Խնդի ոչ կապակցված կողմից հետ կնքված պղնձի խտանյութի վաճառքի պայմանագիրը: Միաժամանակ Ընկերությունը կնքել է առքի և վաճառքի օպցիոնների պայմանագիր՝ գրավի գնի փոփոխության հետ կապված բանկային ոխվը կառավարելու համար (ծանոթագրություն 26):

2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ 97,024 հազար դրամ գումարով սարքավորումներ, բանկային հաշիվների մնացորդները, Հանրապարի փակ հանքի շահագործման լիցենզիան և դուստր կազմակերպության 100% բաժնեմասը գրավադրված են բանկային վարկային պայմանագրերի և վարկային գծերի դիմաց: 2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ դուստր կազմակերպությունների գուտ ակտիվների հաշվեկշռային արժեքը կազմում էր 251,019 հազար դրամ:

**«Զանգեզուրի պղնձամոլբդենային կոմբինատ» ՓԲԸ
2012թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա
համախմբված ֆինանսական հաշվետվորյուններին կից ծանրագրություններ**

(ա) Պայմաններ և մարման ժամկետներ

Ստորև ներկայացված են դեռևս չմարված վարկերի պայմանները:

հազ. դրամ	Արտարժույթ	Անվանակ. տոկոսադր.	Մարման տարին	31 դեկտեմբերի 2012թ.		1 հունվարի 2012թ.	
				Անվանակ. արժեք	Հաշվեկշռ. արժեք	Անվանակ. արժեք	Հաշվեկշռ. արժեք
Գրավով ապահովված բանկային վարկ	ԱՄՆ դոլար	Libor+4.95%	2014	22,013,455	22,163,087	28,932,750	28,927,409
Գրավով չապահովված փոխառություններ բաժնետերից	ԱՄՆ դոլար	Libor+7%	2017	4,358,664	4,358,664	-	-
Գրավով չապահովված փոխառություններ բաժնետերից	ԱՄՆ դոլար	Libor+8%	2014	1,210,740	1,216,713	1,928,850	1,938,478
Գրավով ապահովված բանկային վարկ	ՀՀ դրամ	14%	2014	665,571	665,571	-	-
Գրավով ապահովված բանկային վարկեր	ԱՄՆ դոլար	14%	2014	474,873	474,873	-	-
Գրավով ապահովված բանկային վարկային գիծ	ԱՄՆ դոլար	11%	2013	405,405	405,405	-	-
Գրավով ապահովված բանկային վարկային գիծ	ԱՄՆ դոլար	10%	2013	403,580	403,580	-	-
Գրավով ապահովված բանկային վարկ	ՀՀ դրամ	14%	2016	274,206	274,206	-	-
Գրավով ապահովված բանկային վարկ	ԱՄՆ դոլար	14%	2015	234,618	234,618	-	-
Գրավով ապահովված բանկային վարկային գիծ	ԱՄՆ դոլար	11%	2013	-	3,338	-	10,820
Գրավով չապահովված փոխառություններ բաժնետերից	ԱՄՆ դոլար	7.5%	2011	-	-	-	45,975
Ընդամենը տոկոսակիր պարտավարություններ				30,041,112	30,200,055	30,861,600	30,922,682

24 Պահուստ տեղանքի վերականգնման գծով

հազ. դրամ	2012թ.
Սնացորդը առ 1 հունվարի	-
Տեղանքի վերականգնման գծով պահուստի ճանաչում	1,763,745
Սնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	1,763,745

(ա) Տեղանքի վերականգնում

Տեղանքի վերականգնման գծով պահուստը վերաբերում է հանքի շահագործման և խտանյութի արտահանման նախատակով պոչամբարի (Արձվանիկի պոչամբար) օգտագործման ընթացքում աղտոտված հողատարածքը վերականգնելու Խմբի կառուցղական պարտականությանը:

Նշված պարտականությունը կատարելու համար պահանջվող դրամական միջոցների հնորերի ընդհանուր գնահատված գումարը կազմում է 3,430,407 հազար դրամ՝ հաշվի առնելով Հայաստանի համար կանխատեսվող սղաճի միջին 4.04% դրույքը: 8 տարի ժամկետում կատարվելիք վերականգնման ծախսերի գծով կիրառվել է տարեկան 11.4% զեղչ: Պահուստի ժամկետները որոշվել են հիմք ընդունելով 2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ գործող պոչամբարի հետ կապված վերականգնման պարտականության կատարման ժամկետների դեկավարության գնահատականը: Զեղչի դրույքն իրենից ներկայացնում է ոիկի գործոն չպարունակող անվանական դրույք (ՀՀ կառավարության երկարաժամկետ պարտասումների համար կիրառվող դրույք)՝ ճշգրտված ոիսկի գծով երկրում գործող հավելածարը ներառելու համար:

Տարվա ընթացքում տեղանքի վերականգնման Խմբի պարտականությունը պարզաբանվել և իրավաբանորեն կատարման ենթակա է դարձել Հանքարդյունաբերության մասին վերանայված օրենքով: Վերանայված օրենքը սահմանում է համակարգ, որի շրջանակներում խումբը պետք է վճարումներ կատարի նշված պետական հիմնադրամին: Պահանջվող վճարումների հաշվարկն իրականացվում է առանձին իրավական ակտով կառավարության կողմից սահմանված բանաձևի համաձայն: 2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ կառավարությունը նման ակտ դեռ չէր իրավարակել:

2013թ. փետրվարի 11-ին կառավարությունը հրապարակեց իրավական ակտ տեղանքի վերականգնման պարտականության գծով վճարումների հաշվարկի վերաբերյալ, որը պետք է պատրաստվի դեկավարության կողմից և հաստատվի պետական մարմինների կողմից: Այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվորյունների հրապարակման ամսաթվի դրույթամբ դեկավարությունը դեռ չէր ուղարկել նշված հաշվարկը պետական մարմինների հաստատմանը:

25 Հետաձգված հարկային ակտիվներ և պարտավորություններ

(ա) Ծանաչված հետաձգված հարկային ակտիվներ և պարտավորություններ

Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները վերագրելի են հետևյալ հոդվածներին՝

հազ. դրամ	Ակտիվներ		Պարտավորություններ		Զուտ	
	2012թ.	2011թ.	2012թ.	2011թ.	2012թ.	2011թ.
Հիմնական միջոցներ	52,117	-	(18,386,132)	(18,875,663)	(18,334,015)	(18,875,663)
Ոչ նյութական ակտիվներ	-	269,337	(5,014,048)	-	(5,014,048)	269,337
Պաշարներ	21,310	466	-	-	21,310	466
Առևտրական և այլ դերիտորական պարտքեր	8,726	117,521	-	-	8,726	117,521
Պայմանականորեն գնանշվող վաճառքների գծով ստացված կանխավճարներ	123,044	286,768	-	-	123,044	286,768
Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	192,000	184,000	(1,122)	-	190,878	184,000
Վարկեր և փոխառություններ	28,033	-	-	-	28,033	-
Ծահույթի կամ վճարի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվներ	-	-	-	(20,330)	-	(20,330)
Ծահույթի կամ վճարի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական պարտավորություններ	198,033	69,838	-	-	198,033	69,838
Պահուստ տեղանքի վերականգնման գծով	352,749	-	-	-	352,749	-
Հաջողդ ժամանակաշրջան փոխանցված հարկային վճարներ	142,366	-	-	-	142,366	-
Հարկային ակտիվներ/ (պարտավորություններ)	1,118,378	927,930	(23,401,302)	(18,895,993)	(22,282,924)	(17,968,063)
Հարկերի հաշվանցում	(916,169)	(927,930)	916,169	927,930	-	-
Զուտ հարկային ակտիվներ/ (պարտավորություններ)	202,209	-	(22,485,133)	(17,968,063)	(22,282,924)	(17,968,063)

**«Զանգեզուրի պղնձամոլիքտենային կոմբինատ» ՓԲԸ
2012թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա
համախմբված ֆինանսական հաշվետվորյուններին կից ծանրագրություններ**

(ը) Ժամանակավոր տարրերությունների շարժը տարվա ընթացքում

հազ. դրամ	1 հունվարի 2012թ.	Չեղքերումներ		Չափույթում կամ վճառում ճանաչված	31 դեկտեմբերի 2012թ.
		Ճեղարկատիվական գործունեության միավորնան միջոցով	Ճեղարկատիվական գործունեության միջոցով		
Հիմնական միջոցներ	(18,875,663)	43,464	498,184	(18,334,015)	
Ոչ նյութական ակտիվներ	269,337	(5,014,048)	(269,337)	(5,014,048)	
Պաշարներ	466	6,308	14,536	21,310	
Առևտրական և այլ դերիտորական պարտքեր	117,521	-	(108,795)	8,726	
Պայմանականորեն գնանշվող վաճառքների գծով ստացված					
Կանխավճարներ	286,768	-	(163,724)	123,044	
Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	184,000	(800)	7,678	190,878	
Վարկեր և փոխառություններ	-	-	28,033	28,033	
Չափույթի կամ վճարի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվներ	(20,330)	-	20,330	-	
Չափույթի կամ վճարի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական պարտավորություններ	69,838	-	128,195	198,033	
Պահուստ տեղանքի վերականգնման գծով	-	-	352,749	352,749	
Հաջորդ ժամանակաշրջան փոխանցված հարկային վճարներ	-	101,494	40,872	142,366	
	(17,968,063)	(4,863,582)	548,721	(22,282,924)	

հազ. դրամ	1 հունվարի 2011թ.	Չափույթում կամ վճառում ճանաչված		31 դեկտեմբերի 2011թ.
		2011թ.	2011թ.	
Հիմնական միջոցներ	(19,371,342)	495,679	(18,875,663)	
Ոչ նյութական ակտիվներ	-	269,337	269,337	
Պաշարներ	(8,176)	8,642	466	
Առևտրական և այլ դերիտորական պարտքեր	(298,743)	416,264	117,521	
Պայմանականորեն գնանշվող վաճառքների գծով ստացված կանխավճարներ	26,667	260,101	286,768	
Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	80,680	103,320	184,000	
Չափույթի կամ վճարի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվներ	-	(20,330)	(20,330)	
Չափույթի կամ վճարի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական				
պարտավորություններ	177,169	(107,331)	69,838	
	(19,393,745)	1,425,682	(17,968,063)	

26 Չափույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներ

990,164 հազար դրամ գումարով շափույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական պարտավորությունները (2011թ.-ին՝ 349,188 հազար դրամ գումարով ֆինանսական պարտավորություններ և 101,648 հազար դրամ գումարով ֆինանսական ակտիվներ) իրենցից ներկայացնում են երկու պայմանագրային կողմերի հետ պղնձի առի և վաճառի օացիոնների իրական արժեքը: Օացիոնների ժամկետը լրանում է 2014թ. սեպտեմբերին:

Սկզբնական ճանաչման ամսաթվի դրությամբ օացիոնի գնորոշման մոդելի միջոցով որոշված 2,068,374 հազար դրամ (5,362 հազար ԱՄՆ դոլար) գումարով իրական արժեքը դիտարկվել է որպես գործարքի գին և ներառվել է վարկի ամորտիզացված արժեքում (ժանոթագրություն 23), քանի որ դեկավարությունը գտնում է, որ ֆինանսական գործիքի գծով կրած սկզբնական վնասը կազմում է վարկի ձեռքբերման ծախսերի մասը:

Խմբի ենթարկվածությունը վարկային, արտարժույթի և իրացվելիության ոխսերին շափույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքների հետ կապված ներկայացված է ծանոթագրություն 28-ում:

27 Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր

հազ. դրամ	2012թ.	2011թ.
Պաշարների և հիմնական միջոցների ձեռքբերման համար վճարվելիք գումարներ	4,315,573	3,916,903
«Այլ ֆինանսական պարտավորություններ» դասակարգում ներառված առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	4,315,573	3,916,903
Վճարվելիք աշխատավարձ և հարակից հարկեր	1,782,319	1,573,879
Վճարվելիք աղբյուրի մոտ գանձվող շահութահարկ	-	648,398
Այլ ստացված կանխավճարներ	83,768	-
Վճարվելիք ոռյալթիներ	378,993	244,221
Այլ վճարվելիք գումարներ և հաշվեգրված ծախսեր	2,245,080	2,467,498
	6,560,653	6,384,401

Խմբի ենթարկվածությունը արտարժույթի և իրացվելիության ոխսերին առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքերի հետ կապված ներկայացված է ծանոթագրություն 28-ում:

28 Ֆինանսական գործիքներ և ռիսկերի կառավարում

(ա) Ամփոփ ներկայացում

Ֆինանսական գործիքներն օգտագործելիս Խումբը ենթարկում է հետևյալ ռիսկերին.

- վարկային ռիսկ
- իրացվելիության ռիսկ
- շուկայական ռիսկ

Սույն ծանրագրությունում ներկայացված է տեղեկատվություն վերը նշված յուրաքանչյուր ռիսկին Խոմբի ենթարկվածության մասին, ռիսկերի չափման և կառավարման հետ կապված Խոմբի նպատակները, քաղաքականությունը և գործընթացները, ինչպես նաև կապիտալի կառավարման Խոմբի մոտեցումը: Այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվորյուններում ներկայացված են վերը նշված ռիսկերին վերաբերող թվային բացահայտումներ:

Ռիսկերի կառավարման հիմունքներ

Ղեկավարությունը պատասխանատվություն է կրում Խոմբի ռիսկերի կառավարման համակարգի մշակման և վերահսկողության համար:

Խոմբի ռիսկերի կառավարման քաղաքականության նպատակն է բացահայտել և վերլուծել այն ռիսկերը, որոնց ենթարկվում է Խումբը, սահմանել ռիսկերի համապատասխան սահմանաշափեր և վերահսկման մեխանիզմներ, ինչպես նաև վերահսկել ռիսկերի մակարդակները և դրանց համապատասխանությունը որոշված սահմանաշափերին: Ռիսկերի կառավարման քաղաքականությունը և համակարգերը կանոնավոր կերպով վերանայվում են՝ շուկայական պայմանների ու Խոմբի գործունեության փոփոխություններն արտացոլելու նպատակով: Դաշնարացների, կառավարման ստանդարտների և ընթացակարգերի միջոցով Խումբը նպատակ ունի ձևափորել վերահսկման կանոնակարգված ու կառուցողական միջավայր, որտեղ բոլոր աշխատակիցները հստակ կապատկերացնեն իրենց դերերը և պարտականությունները:

(թ) Վարկային ռիսկ

Վարկային ռիսկը ֆինանսական վճար կրելու ռիսկն է, եթե պատվիրատուն կամ ֆինանսական գործիքի պայմանագրային կողմն ի վիճակի չի լինում կատարել իր պարտավորությունները Խոմբի նկատմամբ: Վարկային ռիսկն առաջանում է հիմնականում պատվիրատուններից ստացման ենթակա դեբյուտական պարտքերից և ներդրումային արժեքներից:

Խումբը չի պահանջում գրավ ֆինանսական ակտիվների գծով: Պարտավորությունների կատարման գծով ռիսկերի գնահատումները իրականացվում են որոշակի սահմանները գերազանցող գումարներ պահանջող հաճախորդների համար, բացառությամբ կապակցված կողմերի:

(ի) Ենթարկվածությունը վարկային ռիսկին

Ֆինանսական ակտիվների հաշվեկշռային արժեքը ներկայացնում է վարկային ռիսկին ենթարկվածության առավելագույն չափը: Ստորև ներկայացված է հաշվետու ամսաթվի դրությամբ վարկային ռիսկին ենթարկվածությունը առավելագույն չափը:

**«Զանգեզուրի պղնձամոլիքտեմային կոմբինատ» ՓԲԸ
2012թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա
համախմբված ֆինանսական հաշվետվորյուններին կից ծանրագրություններ**

հազ. դրամ	Հաշվեկշռային արժեք	
	2012թ.	2011թ.
Բանկային հաշիվների մնացորդներ	897,190	11,003,238
Առևտրական դերիտորական պարտքեր	451,302	521,929
Ծահույթի կամ վճարի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվներ	-	101,648
	1,348,492	11,626,815

(ii) Առևտրական և այլ դերիտորական պարտքեր

Վարկային ռիսկի խմբի ենթարկվածությունը հիմնականում կախված է յուրաքանչյուր հաճախորդի առանձնահատկություններից: Այնուամենայնիվ, դեկավարությունը դիտարկում է նաև հաճախորդների բազայի կառուցվածքը, ներառյալ այդ հաճախորդների արդյունաբերության ու երկրների կողմից հանձն առնված պարտավորությունների չկատարման ռիսկը, քանի որ այս գործոնները կարող են ազդեցություն ունենալ վարկային ռիսկի վրա, մասնավորապես ներկայիս տնտեսական պայմաններում: Խմբի հասույթի մոտ 45% (2011թ.-ին՝ 49%) վերագրելի է կապակցված կողմների հետ իրականացվող վաճառքի գործարքներին:

Հասույթի մնացած մասը վերագրելի է երեք (2011թ.-ին՝ երկու) հաճախորդներին հետ իրականացվող վաճառքի գործարքներին: Առ այսօր Խումբը վճար չի կրել իր առևտրական դերիտորական պարտքերի գծով:

Ստորև ներկայացված է հաշվետու ամսաթիվ դրությամբ առևտրական դերիտորական պարտքերի գծով վարկային ռիսկին առավելագույն ենթարկվածությունն ըստ պաշտամբարական տարածաշրջանների:

հազ. դրամ	Հաշվեկշռային արժեք	
	2012թ.	2011թ.
Հայաստանի Հանրապետություն	352,783	442,755

Ստորև ներկայացված է հաշվետու ամսաթիվ դրությամբ առևտրական դերիտորական պարտքերի գծով վարկային ռիսկին առավելագույն ենթարկվածությունն ըստ պատվիրատունների տեսակների:

հազ. դրամ	Հաշվեկշռային արժեք	
	2012թ.	2011թ.
Պղնձի և մոլիբդենի պատվիրատուններ	176,195	294,282
Այլ արտադրանքի պատվիրատուններ	176,588	148,473
	352,783	442,755

**«Զանգեզուրի պղնձամոլիքտենային կոմբինատ» ՓԲԸ
2012թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա
համախմբված ֆինանսական հաշվետվորություններին կից ծանոթագրություններ**

Արժեզրկումից կորուստներ

Ստորև ներկայացված է հաշվետու ամսաթվի դրությամբ առևտրական դեբիտորական պարտքերի ժամկետայնությունը:

	Համախառն	Արժեզրկված	Համախառն	Արժեզրկված
հազ. դրամ	2012թ.	2011թ.	2012թ.	2011թ.
Ոչ ժամկետանց	352,783	-	442,755	-

(iii) Ներդրումներ

Խումբը սահմանափակում է իր ենթարկվածությունը վարկային ռիսկին՝ ներդրումներ կատարելով միայն իրացվելի արժեքութերում և գործարքներ կատարելով բարձր վարկանիշ ունեցող պատվիրատունների հետ:

(iv) Քամկային հաշիվների մնացորդներ

2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խումբն ուներ 897,190 հազար դրամ գումարով բանկային հաշիվների մնացորդներ (2011թ.-ին՝ 11,003,238 հազար դրամ), որոնք իրենցից ներկայացնում են վարկային ռիսկին ենթարկվածության առավելագույն չափն այդ ակտիվների գծով: 2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ընդհանուր վարկային ռիսկի 19% վերագրելի է «Fitch» գործակալության A+ վարկանիշով բանկին (2011թ.-ին՝ 91%): Վարկային ռիսկի մնացած 71% վերագրելի է հայկական 10 խոշորագույն բանկերին:

(գ) Իրացվելիության ռիսկ

Իրացվելիության ռիսկը ենթադրում է, որ Խումբը կունենա դժվարություններ՝ իր ֆինանսական պարտավորությունների հետ կապված պարտականությունները կատարելիս, որոնց մարումը պահանջում է դրամական միջոցների կամ մեկ այլ ֆինանսական ակտիվի տրամադրում: Իրացվելիության ռիսկի կառավարման հարցում Խմբի մոտեցումն է ապահովել բավարար իրացվելիություն բնականոն և արտակարգ իրավիճակներում պարտավորությունները կատարելու համար՝ առանց անընդունելի կորուստներ կրելու կամ Խմբի համբավը վտանգելու:

Որպես կանոն Խումբն ապահովում է ցավահանց դրամական միջոցների այնպիսի չափի առկայություն, որը բավարար կիմի ակնկալվող գործառնական ծախսերը 60 օրվա ընթացքում ծածկելու համար՝ ներառյալ ֆինանսական պարտականությունների սպասարկման ծախսերը: Այս պարագայում հաշվի չի առնվում առանձնահատուկ հանգամանքների հնարավոր ազդեցությունը, որոնք հնարավոր չեն կանխատեսել, օրինակ՝ բնական աղետները: 2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խումբն ուներ 3,681,720 հազար դրամ գումարով չօգտագործված վարկային գծեր և օվերդրաֆտներ:

Ստորև ներկայացված է ֆինանսական պարտավորությունների պայմանագրային ժամկետայնությունը, ներառյալ տոկոսների հաշվարկված վճարումները՝ առանց հաշվանցման համաձայնագրերի ազդեցության: Չի ակնկալվում, որ ժամկետայնության վերլուծությունում ներառված դրամական միջոցների հոսքերը կարող են առաջանալ շատ ավելի վաղ ժամկետներում կամ շատ ավելի տարբեր գումարների չափով:

**«Զանգեզուրի պղնձամոլիքգենային կոմբինատ» ՓԲԸ
2012թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա
համախմբված ֆինանսական հաշվետվորություններին կից ծանոթագրություններ**

2012թ. հազ. դրամ	Հաշվեկշռ. արժեքը	Պայմանագր. դրամական միջոցների հոսքը					
		0-6 ամիս	6-12 ամիս	1-2 տարի	2-5 տարի		
Ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ							
Գրավով ապահովված բանկային վարկ	24,624,678	27,616,893	6,971,260	7,705,546	12,747,430	192,657	
Գրավով չապահովված փոխառություններ	5,575,377	6,498,087	1,099,070	1,112,397	1,644,785	2,641,835	
Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	4,315,573	4,315,573	4,315,573	-	-	-	
Դուստր կազմակերպության ձեռքբերման համար							
Վճարվելիք գումար	3,609,902	3,609,902	-	3,609,902	-	-	
Պայմանականորեն գնանշվող վաճառքի գծով ստացված կանխավճարներ	7,137,644	7,137,644	7,137,644	-	-	-	
Թողարկված ֆինանսական երաշխիք (ծնրգ. 31)	-	400,000	400,000	-	-	-	
	45,263,174	49,578,099	19,923,547	12,427,845	14,392,215	2,834,492	

Ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ							
Չափույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական պարտավորություններ							
	990,164	990,164	(11,905)	278,153	723,916	-	-
	990,164	990,164	(11,905)	278,153	723,916	-	-

2011թ. հազ. դրամ	Հաշվեկշռ. արժեքը	Պայմանագր. դրամական միջոցների հոսքը					
		0-6 ամիս	6-12 ամիս	1-2 տարի	2-5 տարի		
Ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ							
Գրավով ապահովված բանկային վարկ	28,938,229	32,446,175	4,333,696	5,907,140	11,382,548	10,822,791	
Գրավով չապահովված փոխառություններ	1,984,453	2,227,715	523,200	451,879	851,980	400,656	
Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	3,916,903	3,916,903	3,916,903	-	-	-	
Պայմանականորեն գնանշվող վաճառքի գծով ստացված կանխավճարներ	7,647,022	7,647,022	7,647,022	-	-	-	
	42,486,607	46,237,815	16,420,821	6,359,019	12,234,528	11,223,447	

Ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ							
Չափույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական պարտավորություններ							
	349,188	349,188	30,523	55,378	143,758	119,529	
	349,188	349,188	30,523	55,378	143,758	119,529	

**«Զանգեզուրի պղնձամոլիքթենային կոմբինատ» ՓԲԸ
2012թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա
համախմբված ֆինանսական հաշվետվորություններին կից ծանրագրություններ**

Վերը ներկայացված բացահայտումն արտացոլում է դրամական միջոցների հոսքերի զուտ գումարներն ածանցյալ գործիքների համար, քանի որ վերջիններս մարվում են զուտ կանխիկով: Գրավով ապահովված բանկային վարկի համար պայմանագրով նախատեսված դրամական միջոցների հոսքերը ներառում են գործարքի ծախսերի գծով դրամական միջոցների հոսքերը և շահույթի կամ վճարած միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքների գծով չճանաչված վճարած գնասի գնահատված մարումը (ծանոթագրություն 26):

(η) Ծովայական ռիսկ

Ծովայական ռիսկը Խմբի եկամտի կամ նրա ֆինանսական գործիքների արժեքի փոփոխության ռիսկն է շուկայական գների, այդ թվում փոխարժեքի դրույքների, տոկոսադրույքների և բաժնետոմսերի գների փոփոխության արդյունքում: Ծովայական ռիսկի կառավարման նպատակը ռիսկի այնպիսի կառավարումն ու վերահսկումն է, որը բոլոր կտա պահպանել այս ռիսկին ենթարկվածության աստիճանն ընդունելի սահմաններում՝ միաժամանակ ապահովելով ռիսկի դիմաց եկամտաբերության օպտիմալացումը:

(i) Արտարժույթի ռիսկ

Արտարժույթի ռիսկի նկատմամբ Խմբի ենթարկվածությունը կապված է ֆունկցիոնալ արժույթից տարբեր այլ արժույթով արտահայտված վաճառքների, ձեռքբերումների և փոխառությունների հետ: Արտարժույթի ռիսկ հիմնականում առաջանում են ԱՄՆ դոլարը:

Որպես կանոն փոխառություններն արտահայտվում են այն արտարժույթով, որը համապատասխանում է Խմբի գործառնություններից առաջացող դրամական միջոցներին՝ հիմնականում ԱՄՆ դոլարին: Այսպիսով, առաջանում է տնտեսական հեջափորում՝ առանց ածանցյալ պայմանագրեր կնքելու անհարժեշտության:

Արտարժույթով արտահայտված այլ դրամային ակտիվների և պարտավորությունների համար Խմբի քաղաքականությունը պահանջում է ապահովել զուտ ենթարկվածության ընդունելի մակարդակը, գնելով կամ վաճառելով արտարժույթը սփոթ դրույքներով՝ անհրաժեշտության դեպքում կարճաժամկետ անհավասարակշռությունը վերացնելու համար:

Ենթարկվածությունն արտարժույթի ռիսկին

Ստորև ներկայացված է արտարժույթի ռիսկին Խմբի ենթարկվածությունն՝ ըստ անվանական գումարների:

հազ. դրամ	ԱՄՆ դոլարով արտահայտված 2012թ.	ԱՄՆ դոլարով արտահայտված 2011թ.
Առևտրական և այլ դերիտորական պարտքեր	261,249	334,656
Հակույթի կամ վճարած միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվներ	-	101,648
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	171,548	10,857,601
Վարկեր և փոխառություններ	(29,534,484)	(30,922,682)
Պայմանականորեն գնանշվող վաճառքի գծով ստացված կանխավճարներ	(7,137,644)	(7,647,022)
Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	(1,262,717)	(2,382,878)
Հակույթի կամ վճարած միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական պարտավորություններ	(990,164)	(349,188)
Զուտ ենթարկվածություն	(38,492,212)	(30,007,865)

«Զանգեզուրի պղնձամոլիքտենային կոմբինատ» ՓԲԸ
 2012թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա
 համախմբված ֆինանսական հաշվետվորյուններին կից ծանրագրություններ

Տարվա ընթացքում կիրառվել են արտարժույթի հետևյալ փոխարժեքները՝

ՀՀ դրամով	Միջին դրույք		Սփոթ դրույքը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ	
	2012թ.	2011թ.	2012թ.	2011թ.
1 ԱՄՆ դոլար	401.74	372.76	403.58	385.77

Զգայունության վերլուծություն

Դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ՀՀ դրամի փոխարժեքի արժևորումը/(արժեգրկումը) ԱՄՆ դոլարի նկատմամբ կավելացներ (կնվազեցներ) սեփական կապիտալը և շահույթը կամ վճարը նախքան հարկումը ստորև ներկայացված գումարների չափով։ Վերլուծությունը հիմնված է արտարժույթների փոխարժեքների տատանումների վրա, որոնք խոսքը դիտարկում է որպես խելամտորեն հնարավոր հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում։ Վերլուծությունը ենթադրում է, որ մյուս բոլոր փոփոխականները, մասնավորապես տոկոսադրույթները, կմնան անփոփոխ։ Վերլուծությունն իրականացվել է նոյյն հիմունքով 2011թ. համար։

հազ. դրամ	Արժևորում		Արժեգրկում	
	Սեփական կապիտալ	Շահույթ կամ վճար	Սեփական կապիտալ	Շահույթ կամ վճար
31 դեկտեմբերի 2012թ.	-	3,849,221	-	(3,849,221)
31 դեկտեմբերի 2011թ.	-	3,000,787	-	(3,000,787)

(ii) Տոկոսադրույթի ռիսկ

Տոկոսադրույթների փոփոխություններն ազդեցություն են ունենում հիմնականում վարկերի և փոխառությունների վրա՝ փոխելով կամ դրանց իրական արժեքը (ֆիքսված դրույքով պարտը) կամ դրամական միջոցների ապագա հոսքերը (փոփոխական դրույքով պարտը)։ Վեկավարությունը չի կիրառում ֆիքսված կամ փոփոխական դրույթների նկատմամբ Խմբի ենթարկվածության չափը որոշող ձևակերպված քաղաքականություն։ Այնուամենայնիվ, նոր ֆինանսական գործիքի առումով դեկավարությունը հիմնվում է իր դատողությունների վրա՝ մինչև մարման ժամկետն ակնկալվող ժամանակաշրջանի ընթացքում ֆիքսված կամ փոփոխական դրույթներ կիրառելու նպատակահարմարության վերաբերյալ որոշում կայացնելիս։

Կառուցվածքը

Հաշվետու ամսաթվի դրությամբ Խմբի տոկոսակիր ֆինանսական գործիքների տոկոսադրույթների կառուցվածքը հետևյալն էր։

հազ. դրամ	Հաշվեկշռային արժեք	
	2012թ.	2011թ.
Ֆիքսված դրույքով գործիքներ		
Ֆինանսական պարտավորություններ	(2,461,591)	(56,795)
Փոփոխական դրույքով գործիքներ		
Ֆինանսական պարտավորություններ	(27,738,464)	(30,865,887)

**«Զանգեզուրի պղնձամոլիքունային կոմբինատ» ՓԲԸ
2012թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա
համախմբված ֆինանսական հաշվետվորյուններին կից ծանրագրություններ**

Ֆիքսված դրույքով գործիքների իրական արժեքի զգայունության վերլուծություն

Խումբը չի հաշվառում ֆիքսված դրույքով ֆինանսական գործիքները որպես իրական արժեքով շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող կամ որպես վաճառքի համար մատչելի: Այդ իսկ պատճառով, հաշվետու ամսաթվի դրույթամբ տոկոսադրույքների փոփոխություններն ազդեցություն չեն ունենա շահույթի կամ վնասի կամ սեփական կապիտալի վրա:

Դրամական միջոցների զգայունության վերլուծություն փոփոխական դրույքով գործիքների համար

Հաշվետու ամսաթվի դրույթամբ տոկոսադրույքների փոփոխությունը 100 տոկոսային կետով կավելացներ (կնվազեցներ) կանխատեսվող շահույթը կամ վնասը նախքան հարկումը ստորև ներկայացված գումարների շափով: Այս վերլուծությունն ենթադրում է, որ մյուս բոլոր փոփոխականները, մասնավորապես արտարժույթի փոխարժեները և ֆինանսական պարտավորությունների մնացորդները, կմնան անփոփոխ:

հազ. դրամ	Շահույթ կամ վնաս	
	100 տկ աճ	100 տկ նվազում
2012թ.		
Փոփոխական դրույքով գործիքներ	(277,385)	277,385
2011թ.		
Փոփոխական դրույքով գործիքներ	(308,659)	308,659

(iii) Ապրանքների գնի ռիսկ

Խմբի ենթարկվածությունը ապրանքների գնի ռիսկին պայմանավորված է պղնձի և մոլիբդենի խտանյութի գներով: Այս ապրանքների ֆորվարդային գները հաշվետու ամսաթվի դրույթամբ ազդեցություն ունեն վաճառքի պայմանագրերի պարունակվող ածանցյալ գործիքների վրա:

Զգայունության վերլուծություն

Հաշվետու ամսաթվի դրույթամբ պայմանականորեն գնաճվող վաճառքներին վերաբերող պղնձի և մոլիբդենի ֆորվարդային գների 10% փոփոխությունն ազդեցություն կունենար նախքան հարկումը շահույթի կամ վնասի վրա ստորև ներկայացված գումարների շափով: Այս վերլուծությունը ենթադրում է, որ մյուս բոլոր փոփոխականները, մասնավորապես արտարժույթի փոխարժեները, կմնան անփոփոխ: Վերլուծությունն իրականացվել է նույն հիմունքով 2011թ. համար:

հազ. դրամ	Ազդեցությունը շահույթի կամ վնասի վրա	
	Բարենպաստ	Ոչ բարենպաստ
2012թ.		
Ֆորվարդային գների 10% փոփոխություն	2,336,210	(2,337,125)
2011թ.		
Ֆորվարդային գների 10% փոփոխություն	950,656	(1,989,606)

**«Զանգեզուրի պղմճամոլիքգենային կոմբինատ» ՓԲԸ
2012թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա
համախմբված ֆինանսական հաշվետվորյուններին կից ծանոթագրություններ**

Ծահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքների (աղնակ օայցիոնների) զգայունության վերլուծությունը ներկայացված է ծանոթագրություն 28-ի (q) կետում:

(b) Իրական արժեքի և հաշվեկշռային արժեքի համեմատություն

Անկավարությունը գտնում է, որ ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների գնահատված իրական արժեքները մոտավորապես համապատասխանում են դրանց հաշվեկշռային արժեքներին:

Իրական արժեքի որոշման հիմունքները ներկայացված են ծանոթագրություն 4-ում:

Ստորև ներկայացված են դրամական միջոցների գնահատված հոսքերը զեղչելու համար օգտագործվող տոկոսադրույթները, որոնք, կիրառելի լինելու դեպքում, հիմնվում են հաշվետու ամսաբաժիններու վերլուծությունը՝ ըստ գնահատման մեթոդի: Ստորև ներկայացված են իրական արժեքի որոշման տարբեր մակարդակները:

	2012թ.	2011թ.
Վարկեր և փոխառություններ	9%-12%	9%-12%

(q) Իրական արժեքի հիերարխիա

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է իրական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական գործիքների վերլուծությունը՝ ըստ գնահատման մեթոդի: Ստորև ներկայացված են իրական արժեքի որոշման տարբեր մակարդակները:

- 1-ին մակարդակ. գնանշվող գներ (չճշգրտված) գործող շուկայում նույն ակտիվների կամ պարտավորությունների համար
- 2-րդ մակարդակ. որպես մուտքային տվյալներ օգտագործվում են այն տվյալները, բացառությամբ 1-ին մակարդակում ներկայացված գնանշվող գների, որոնք դիտարկելի են ակտիվի կամ պարտավորության գծով կամ ուղղակիորեն (այսինքն՝ որպես գներ) կամ անուղղակիորեն (այսինքն՝ գների վրա հիմնված տվյալներ)
- 3-րդ մակարդակ. ակտիվի կամ պարտավորության համար օգտագործվող մուտքային տվյալներ, որոնք հիմնված չեն դիտարկելի շուկայական տվյալների վրա (ոչ դիտարկելի տվյալներ)

հազ. դրամ	1-ին մակարդակ	2-րդ մակարդակ	3-րդ մակարդակ	Ընդամենը
31 դեկտեմբերի 2012թ.				
Վաճառքի պայմանագրերում պարունակվող ածանցյալ գործիքներ	-	129,127	183,461	312,588
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ	370,000	-	-	370,000
Ծահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական պարտավորություններ	-	-	(990,164)	(990,164)
	370,000	129,127	(806,703)	(307,576)

**«Զանգեզուրի պղնձամոլիքտենային կոմբինատ» ՓԲԸ
2012թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա
համախմբված ֆինանսական հաշվետվորություններին կից ծանրագրություններ**

հազ. դրամ	1-ին մակարդակ	2-րդ մակարդակ	3-րդ մակարդակ	Ընդամենը
31 դեկտեմբերի 2011թ.				
Վաճառքի պայմանագրերում պարունակվող ածանցյալ գործիքներ	-	(496,342)	28,781	(467,561)
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ	370,000	-	-	370,000
Հահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվներ	-	-	101,648	101,648
Հահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական պարտավորություններ	-	-	(349,188)	(349,188)
	370,000	(496,342)	(218,759)	(345,101)

2-րդ մակարդակ - Պղնձի վաճառքի պայմանագրերում պարունակվող ածանցյալ գործիքներ

Պղնձի խտանյութի վաճառքին վերաբերող պարունակվող ածանցյալ գործիքների իրական արժեքը հաշվարկվում է կիրառելով հաշվետու ամսաթվի դրությամբ մետաղների շուկաներում գնանշվող ֆորվարդային գները:

**3-րդ մակարդակ - Հահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող
ֆինանսական պարտավորություններ**

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է իրական արժեքի հիերարխիայի 3-րդ մակարդակում դասված շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքների (պղնձի օացիոնների) իրական արժեքների չափումների տարեսկզբի և տարեվերջի ննացորդների համադրումը:

հազ. դրամ	2012թ.	2011թ.
Մնացորդը առ 1 հունվարի	(247,540)	(885,840)
Հահույթում կամ վնասում ճանաչված ընդամենը վնաս մինչև տարեվերջը չպահվող 3-րդ մակարդակի գործիքներից	-	(243,623)
Հահույթում կամ վնասում ճանաչված ընդամենը վնաս մինչև տարեվերջը պահվող 3-րդ մակարդակի գործիքներից	(589,363)	-
Փոխանցումներ 3-րդ մակարդակ 2012թ.-ին լրացած ժամկետով օացիոնների սկզբնական ճանաչման ամսաթվի դրությամբ որոշված իրական արժեքը	(539,942)	-
Արտարժույթի փոխարժեքի փոփոխման ազդեցությունը	(195,072)	-
Մարումներ	581,753	1,129,463
Թողարկումներ	-	(247,540)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	(990,164)	(247,540)

Հահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքների իրական արժեքը չափվում է կիրառելով օացիոնների գնորոշման Black-Scholes մոդելը:

**«Զանգեզուրի պղնձամոլիքտենային կոմբինատ» ՓԲԸ
2012թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա
համախմբված ֆինանսական հաշվետվորյուններին կից ծանրագրություններ**

Թեև Խումբը գտնում է, որ իրական արժեքի իր գնահատականները հիմնավոր են, այլ մերողների կամ ենթադրությունների կիրառումը կարող է հանգեցնել իրական արժեքի այլ չափումների: Իրական արժեքի հիերարխիայի 3-րդ մակարդակում դասված շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքների (պղնձի օպցիոնների) իրական արժեքի չափումների համար կիրառված մեկ կամ մի քանի ենթադրությունների փոփոխությունը հնարավոր այլնտրանքային ենթադրությունների կունենա հետևյալ ազդեցությունը:

Ազդեցությունը շահույթի կամ վնասի վրա		
հազ. դրամ	Բարենպաստ	Ոչ բարենպաստ
Տարեկան տատանումների 10% փոփոխություն	120,062	(133,904)

Հնարավոր այլնտրանքային ենթադրությունների կիրառման բարենպաստ և ոչ բարենպաստ ազդեցությունը հաշվարկվել է վերասահմանելով մոդելի արժեքները: Մոդելով կիրառված հիմնական եքային տվյալները և ենթադրությունները 2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ներառում են:

- Պղնձի ներկա շուկայական գինը՝ 7,907 ԱՄՆ դոլար,
- Պղնձի շուկայական գնի տարեկան տատանումները՝ 21%.

3-րդ մակարդակ – Մոլիրդենի վաճառքի պայմանագրերում պարունակվող ածանցյալ գործիքներ

Մոլիրդենի խտանյութին վերաբերող վաճառքի պայմանագրերում պարունակվող ածանցյալ գործիքները դասակարգվում են որպես 3-րդ մակարդակի ակտիվներ: Մոլիրդենի խտանյութի ֆորվարդային գնի վերաբերյալ դիտարկելի տվյալների բացակայության պատճառով, պարունակվող ածանցյալ գործիքի իրական արժեքը հաշվարկվել է կիրառելով հաշվետու ամսարվի դրությամբ գնանշված ամենավերջին գինը, որն Խումբը համարում է ֆորվարդային գնին մոտավորապես հավասարվող գին՝ հաշվի առնելով մոլիրդենի պայմանագրերի գնանշման ժամկետների կարծ տևողությունը:

(t) Կապիտալի կառավարում

Խումբը չունի կապիտալի կառավարման ձևակերպված քաղաքականություն, սակայն դեկապարտիանը ձգուում է ապահովել կապիտալի բավարար բազով՝ Խմբի գործառնական և ռազմակարգական պահանջները բավարարելու համար: Դա կարելի է իրագործել դրամական միջոցների արդյունավետ կառավարման, Խմբի հասույթի և շահույթի շարունակական վերահսկման ու հիմնականում Խմբի գործառնական գործունեության դրամական միջոցների հոսքերով ֆինանսավորվող երկարաժամկետ ներդրումային ծրագրերի, ինչպես նաև վարկերի ու փոխառությունների միջոցով: Ձեռնարկելով այս քայլերը՝ Խումբը նպատակ ունի կայունացնել շահույթի աճը:

29 Պայմանական դեպքեր

(ա) Ապահովագրություն

Հայաստանի Հանրապետությունում ապահովագրական համակարգը զարգացման փուլում է, և ապահովագրության շատ տեսակներ, որոնք լայնորեն տարածված են մյուս երկրներում, դեռ չեն կիրառվում Հայաստանում: Խումբը չունի ամբողջական ապահովագրություն իր բոլոր շենքերի և սարքավորումների համար, ինչպես նաև այն ապահովագրված չեն գործունեության ընդհատումից և երրորդ կողմերի նկատմամբ պարտավորություններից, որոնք կարող են առաջանալ գույքին կամ շրջակա միջավայրին վճար հասցնելուց՝ Խորի տարածքում տեղի ունեցած պատահարների կամ գործունեության հետևանքով: Քանի դեռ Խումբը համապատասխան ձևով ապահովագրված չեն, գոյություն ունի ոիսկ, որ որոշակի ակտիվների կորուստը կամ ոչնչացումը կարող է զգալի անբարենպաստ ազդեցություն ունենալ Խոմբի գործունեության և ֆինանսական վիճակի վրա:

(բ) Հարկային պարտավորվածություններ

Հայաստանի Հանրապետության հարկային համակարգը համեմատաբար նոր է և բնորոշվում է օրենսդրության, պաշտոնական հայտարարությունների և դատավճիռների համախակի փոփոխություններով, որոնք հաճախ հստակ չեն, հակասական են և տարբեր կերպ են մեկնաբանվում տարբեր հարկային մարմինների կողմից: Հարկերը ենթակա են սոուզման և ուսումնասիրության հարկային մարմինների կողմից, որոնք իրավասու են կիրառել տույժեր և տուգանքներ: Հարկային օրենսդրության խախտման դեպքում, հարկային մարմիններն իրավասու չեն սահմանել հարկերի գծով լրացնից պարտավորություններ, տույժեր կամ տուգանքներ, եթե խախտման ամսաթվից անցել է երեք տարի:

Այս հանգամանքները Հայաստանում կարող են այլ երկրների համեմատությամբ ավելի մեծ և էական հարկային ոիսկ առաջացնել: Անկավարությունը գտնում է, որ համապատասխանորեն է զնահատել հարկային պարտավորությունները՝ Հայաստանի գործող հարկային օրենսդրության իր մեկնաբանությունների, պաշտոնական հայտարարությունների և դատավճիռների հիման վրա: Այնուամենայնիվ, համապատասխան իրավասու մարմինները կարող են ունենալ այլ մեկնաբանություններ, և հետևանքները կարող են լինել էական այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվորությունների համար, եթե իրավասու մարմիններին հաջողվի գործադրել իրենց մեկնաբանությունները:

(գ) Շրջակա միջավայրի պահպանության

Խոմբի գործունեությունը կարգավորվում է բազմաթիվ պետական օրենքներով և կանոնակարգերով, որոնք կառավարում են օղը և ջուրը աղտոտող նյութերի արտանետումը, վնասակար նյութերի ու բափոնների և այլ բունավոր նյութերի արտադրությունը, գործածումը, պահպանումը և արտանետումը: Խումբը պահուած չի ձևավորել շրջակա միջավայրի պահպանության գծով հնարավոր պարտավորությունների համար, քանի որ դեկավարությունը հավանական չի համարում նման պարտավորությունների առաջացնումը մոտ ապագայում: Անյուամենայնիվ, բնապահպանության հարցերը կարգավորող ՀՀ օրենսդրությունը զարգացման փուլում է, և այդ օրենսդրության ու վերջինիս մեկնաբանությունների հնարավոր փոփոխությունները կարող են էական պարտավորություններ առաջացնել ապագայում:

30 Գործառնական ռիսկեր

(ա) Հանքեր

Հանքերն ըստ իրենց էության ենթակա են բազմաթիվ գործառնական ռիսկերի և գործուների ազդեցության, որոնք, որպես կանոն, գտնվում են Խմբի վերահսկողության սահմաններից դուրս և կարող են ազդեցություն ունենալ Խմբի գործունեության, գործառնական արդյունքների և դրամական միջոցների հոսքերի վրա: Այս գործառնական ռիսկերը և գործուները ներառում են, սակայն չեն սահմանափակվում՝ (i) գրունտի և ջրի անկանխատեսելի պայմաններով և ջրօգտագործման իրավունքների հետ կապված անբարենպաստ հայցերով, (ii) երկրաբանական խնդիրներով, ներառյալ երկրաշարժերը և այլ բնական աղետները, (iii) մետալուրգիական և մշակման այլ գործընթացների հետ կապված խնդիրներով, (iv) արտասովոր եղանակային կամ գործառնական պայմաններով և այլ ֆորս-մաժորային իրադարձություններով, (v) հանքանյութի ակնկալվողից ցածր չափարաժնով կամ վերականգնման դրույթներով, (vi) վթարներով, (vii) կառավարության կողմից անհրաժեշտ բույլտվությունների ոչ ժամանակին կամ ընդհանրապես շրամադրմամբ, (viii) դատական վարույթների արդյունքներով, ներառյալ ընդունված որոշումների բողոքարկմամբ, (ix) հետազոտման և մշակման աշխատանքների հետ կապված անորոշություններով, (x) փոխադրման ուշացումներով, (xi) աշխատանքային վիճաբանություններով, (xii) համապատասխան ապահովագրական փաթեթի ձեռք բերելու անկարողությամբ, (xiii) նյութերի և սարքավորումների բացակայությամբ, (xiv) գործունեության հատկորշումների կամ ակնկալիքների համապատասխան սարքավորումների գործելու կամ գործընթացների ընթանալու անկարողությամբ, (xv) անկանխատեսելի դժվարություններով՝ ձեռք բերված միավորումների համախմբման և ակնկալվող միասնության ձեռք բերման հետ կապված և (xvi) ֆինանսավորում ստանալու փորձերի արդյունքներով և ֆինանսական շուկայի պայմաններով:

(բ) Պղնձի և մոլիրդենի գների տատանումներ

Խմբի ֆինանսական գործունեությունը զգալիորեն կախված է պղնձի գնից, որի վրա ազդեցություն ունեն Խմբի վերահսկողության սահմաններից դուրս գտնվող բազմաթիվ գործուներ: Պղնձի առք ու վաճառքն իրականացվում է Լոնդրնի մետաղների բորսայում (LSE), Նյու Յորքի ապրանքային բորսայում (COMEX) և Չանհայի ֆյուչերսների բորսայում (CME): Խմբի պղնձնարկ վաճառվում է ԼSE գնանշվող գներով: Այս բորսայում ներկայացվող պղնձի գնի վրա էական ազդեցություն ունեն բազմաթիվ գործուներ, ներառյալ՝ (i) պղնձի պահանջարկի և առաջարկի հավասարակշռությունն աշխարհի մասշտաբով, (ii) համաշխարհային տնտեսության աճի տեմպերը, ինդրատրիալ արտադրության միտումները և բնակարանաշինության ու ավտոմոբիլային արդյունաբերության պայմանները, որոնցից բոլորը կորելացվում են պղնձի պահանջարկի հետ, (iii) Չինաստանի տնտեսական աճն ու քաղաքական պայմանները, որը դարձել է մարուր պղնձի աշխարհի ամենախոշոր սպառողը, և այլ զարգացող տնտեսությունները, (iv) սպեկուլյատիվ ներդրումային դիրքերը պղնձի և պղնձի ֆյուչերսների հետ կապված, (v) փոխարինող նյութերի առկայությունը և արժեքը և (vi) փոխարժեքի տատանումները, ներառյալ ԱՄՆ դոլարի համեմատական կայունությունը: Պղնձի շուկան բնորոշվում է փոփոխական և ցիկլային բնույթով: 2012թ. ընթացքում ԼSE-ն մեկ տոննա պղնձի գները օրվա վերջի կտրվածքով տատանվել են 7,420 ԱՄՆ դոլարից 8,457 ԱՄՆ դոլար: 2013թ. մայիսի 17-ին ԼSE-ն մեկ տոննա պղնձի գինն օրվա վերջի կտրվածքով կազմել է 7,329 ԱՄՆ դոլար:

Պղնձի ցածր գների գերակայման երկարատև ժամանակաշրջանը կարող է անբարենպաստ ազդեցություն ունենալ Խմբի շահույթի և դրամական միջոցների հոսքերի վրա:

**«Զանգեզուրի պղմճանոլիքնենային կոմիտե» ՓԲԸ
2012թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա
համախմբված ֆինանսական հաշվետվորութենքին կից ծանրագրություններ**

Խմբի ֆինանսական գործունեությունը զգալիորեն կախված է նաև մոլիբդենի գնից: Մոլիբդենի գինը փոփոխական և ցիլային է ինչպես պղմճինը, եթե ոչ ավելի: Մոլիբդենի գնի վրա էական ազդեցություն ունեն բազմաթիվ գործուներ, ներառյալ՝ (i) մոլիբդենի պահանջարկի և առաջարկի հավասարակշռությունն աշխարհի մասշտարով, (ii) համաշխարհային տնտեսության աճի տեմպերը, հատկապես շինարարության և ենթակառուցվածքների ոլորտում, որոնք պահանջում են պողպատի զգալի պաշարներ, (iii) որպես պղմճի արտադրության հավելյալ արտադրատեսակ արտադրվող մոլիբդենի ծավալները, (iv) պաշարների չափերը, (v) փոխարժեքի տատանումները, ներառյալ ԱՄՆ դոլարի համեմատական կայունությունը և (vi) ԱՄՆ-ի և արտերկյա միջակիցների արտադրական ծախսերը:

Մոլիբդենի պահանջարկը զգալիորեն կախված է համաշխարհային մասշտարով պողպատի արդյունաբերությունից, որը այս մետաղը օգտագործում է որպես կարծրացնող և քայրայումը կանխարգելող նյութ: Մոլիբդենի արտադրության մոտավորապես 80 տոկոսը օգտագործվում է այս նպատակի համար: Մնացած պաշարներն օգտագործվում են մասնագիտացված քիմիկատների, մասնավորապես, կատալիզատորների, ջրագերծման ռեակտիվների, քանայութերի արտադրությունում: Մոլիբդենի համաշխարհային պաշարների մոտավորապես 65 տոկոսը հանդիսանում է պղմճի արդյունահանման հավելյալ արտադրանք, որն այդքան էլ մեծ ազդեցության չի ենթարկվում մոլիբդենի գներից:

2012թ. ընթացքում մոլիբդենի միջին գինը կազմել է 31,206 ԱՄՆ դոլար մեկ տոննայի համար, ի համեմատություն 2011թ., երբ այն կազմում էր 33,794 ԱՄՆ դոլար մեկ տոննայի համար: 2013թ. մայիսի 17-ին ԼՍԲ մեկ տոննա մոլիբդենի գինը կազմել է 24,250 ԱՄՆ դոլար:

Մոլիբդենի ցածր գների գերակայման երկարատև ժամանակաշրջանը կարող է անբարենպաստ ազդեցություն ունենալ Խմբի շահույթի և դրամական միջոցների հոսքերի վրա:

31 Գործարքներ կապակցված կողմերի հետ

(ա) Վերահսկողություն

Կառավարության 2004թ. դեկտեմբերի 9-ի թիվ 1677-Ա որոշման համաձայն Ընկերությունը սեփականաշնորհվեց պետության կողմից, և սկսած 2005թ. հունվարի 1-ից Խմբի սեփականատերերի կազմը հետևյալն է՝

«Քրոնիմետ Մայնինգ» Էյ-Ջի	60%
«Մաքուր Երկարի գործարան» ԲԲԸ	
(51% սեփականատերն է հանդիսանում «Քրոնիմետ Ֆերոլեգ ԷյՋի»)	15%
«Արմենիան Մոլիբդեն Փրոդաքշն» ՍՊԸ	12.5%
«Զանգեզուր Մայնինգ» ՍՊԸ	12.5%

«Զանգեզուր Մայնինգ» ՍՊԸ-ի բաժնետերերը հանդիսանում են Ընկերության առանցքային դեկալար անձնակազմի անդամները:

Խմբի վերջնական մայր կազմակերպությունն է հանդիսանում «Քրոնիմետ Վերվալտունգ» ՍՊԸ-ն, որը վերահսկվում է Պիլարսկի ընտանիքի կողմից:

Խմբի մայր կազմակերպությունը ներկայացնում է հանրության կողմից օգտագործման համար հասանելի ֆինանսական տեղեկատվություն:

**«Զանգեզուրի պղնձամոլիքտենային կոմբինատ» ՓԲԸ
2012թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա
համախմբված ֆինանսական հաշվետվորության վեց ժամկետային գումար**

(ը) Գործարքներ դեկավար անձնակազմի հետ

Դեկավար անձնակազմը և նրանց ընտանիքների անդամները վերահսկում են Ընկերության ձայնի իրավունք տվող բաժնետոմսերի 12.5%-ը:

(i) Դեկավարության վարձատրություններ

Տարվա ընթացքում դեկավար անձնակազմը ստացել է ստորև ներկայացված վարձատրությունը, որը ներառված է «Աշխատակազմի գծով ծախսեր» հոդվածում (տես՝ ծանոթագրություն 11):

հազ. դրամ	2012թ.	2011թ.
Աշխատավարձ և պարզեավճարներ	606,094	866,837
Հատկացումներ պետական կենսաբոշակային հիմնադրամին	31,460	30,535
	637,554	897,372

(ii) Այլ գործարքներ դեկավարության հետ

2012թ. հուլիսին Խումբը երաշխավորել է բանկի հետ կնքված պայմանագրի համաձայն Գլխավոր տնօրենին կողմից ստացված 400,000 հազար դրամ գումարով վարկային գիծը:

(q) Գործարքներ այլ կապակցված կողմերի հետ

Ստորև ներկայացված են Խմբի գործարքներն այլ կապակցված կողմերի հետ:

(ii) Հասույթ

հազ. դրամ	Գործարքի արժեքը 2012թ.		Գործարքի արժեքը 2011թ.		Մնացորդը 2012թ.	Մնացորդը 2011թ.
	2012թ.	2011թ.	2012թ.	2011թ.		
Մոլիբդենի խտանյութի վաճառք Բաժնետերեր	36,717,315	35,573,602	(1,989,739)	(370,013)		
Պղնձի խտանյութի վաճառք Վերջնական վերահսկող կողմից նշանակալի ազդեցության ներքո գտնվող կազմակերպություն	15,857,427	12,429,272	(1,274,111)	(1,438,794)		
Այլ արտադրանքի վաճառք Վերադաս դեկավարության նշանակալի ազդեցության ներքո գտնվող կազմակերպություններ	256,713	390,757	42,880	14,916		
Մատուցված ծառայություններ (այլ եկամուտ) Վերադաս դեկավարության նշանակալի ազդեցության ներքո գտնվող կազմակերպություններ	3,901	2,044	834	-	52,835,356	48,395,675
					(3,220,136)	(1,793,891)

Կապակցված կողմերի հետ գործարքների բոլոր մնացորդները պետք է մարվեն կանխիկով՝ հաշվետու ամսաբաշխ հետո վեց ամսվա ընթացքում: Մնացորդներից ոչ մեկը գրավով ապահովված չէ: Կապակցված կողմերի հետ իրականացվող մոլիբդենի և պղնձի խտանյութի վաճառքի գործարքների արժեքը չի ներառում վաճառքի պայմանագրերում պարունակվող ածանցյալ գործիքները:

**«Զանգեզուրի պղնձամոլիքտենային կոմբինատ» ՓԲԸ
2012թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա
համախմբված ֆինանսական հաշվետվորություններին կից ծանրագրություններ**

(iii) Ծախսեր

հազ. դրամ	Գործարքի արժեքը 2012թ.	Գործարքի արժեքը 2011թ.	Մնացորդը 2012թ.	Մնացորդը 2011թ.
Նյութերի ճեղքբերում				
Բաժնետերեր	-	4,160	-	(55,505)
Վերադաս դեկավարության նշանակալի ազդեցության ներք գտնվող կազմակերպություններ	2,154,940	3,141,538	(76,638)	(152,665)
Ստացված ծառայություններ				
Մայր ընկերություն	5,172	-	(1,488)	-
Վերադաս դեկավարության նշանակալի ազդեցության ներք գտնվող կազմակերպություններ	2,032,081	1,785,369	(167,274)	-
	4,192,193	4,931,067	(245,400)	(208,170)

Կապակցված կողմերի հետ գործարքների բոլոր մնացորդները պետք է մարվեն կանխիկով՝ հաշվետու ամսաթվից հետո վեց ամսվա ընթացքում։ Մնացորդներից ոչ մեկը գրավով ապահովված չէ։

(iv) Փոխառություններ

հազ. դրամ	Փոխառության գումարը 2012թ.	Փոխառության գումարը 2011թ.	Մնացորդը 2012թ.	Մնացորդը 2011թ.
Ստացված փոխառություններ				
Բաժնետեր	(4,917,200)	-	(5,575,377)	(1,984,453)
	(4,917,200)	-	(5,575,377)	(1,984,453)

Ընկերության բաժնետեր ընկերությունից ստացված փոխառությունների նկատմամբ կիրառվում է Libor+8% և Libor+7% տարեկան տոկոսադրույթ, և դրանք ենթակա են մարման համապատասխանաբար 2014թ-ին և 2017թ-ին։

(v) Գնային քաղաքականություն

2006թ-ից կապակցված կողմերին մոլիբդենի խտանյութի վաճառքի գները և քանակը որոշվում են բաժնետերերի ժողովներին։ Գները հիմնված են «Metals Week»-ի կողմից ֆերոմոլիքտենի համար սահմանված միջին գների վրա՝ հանած վերամշակման գնահատված ծախսերը։ 2011թ. դեկտեմբերի բաժնետերերի ժողովում կայացված որոշման համաձայն, մոլիբդենի ողջ խտանյութը, որը կարտադրվեր 2012թ-ին, պետք է վաճառվեր բաժնետերերին (60%՝ «Մաքուր երկարի գործարան» ԲԲԸ-ին և 40%՝ «Արմենիան Սոլիբրեն Փրոդարշն» ՍՊԸ-ին)։

2012թ. դեկտեմբերի բաժնետերերի ժողովում կայացված որոշման համաձայն 2013թ. համար որոշվել էին վաճառքի հետևյալ գործարքները մոլիբդենի և պղնձի խտանյութերի համար։

«Զանգեզուրի պղնձամոլիքտեմային կոմբինատ» ՓԲԸ
 2012թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա
 համախմբված ֆինանսական հաշվետվորություններին կից ծանոթագրություններ

	2013թ. մոլիքտենի խտանյութ Տոննա (քմտ)	2013թ. պղնձի խտանյութ Տոննա (քմտ)
«Մաքուր երկարի գործարան» ԲԲԸ	6,600	-
«Արմենիան Մոլիքտեն Փրոդարշն» ՍՊԸ	4,400	-
Վերջնական վերահսկող կողմին նշանակալի ազդեցության ներքո գտնվող կազմակերպություն	-	45,000
Այլ չկապակցված կազմակերպություններ	-	100,000
	11,000	145,000

32 Խոշոր դուստր կազմակերպություն

Դուստր կազմակերպություն	Գրանցման երկիրը	2012թ. Մեփականություն/ ծայնի իրավունք	2011թ. Մեփականություն/ ծայնի իրավունք
«Լեռ-Էրս» ՍՊԸ	Հայաստանի Հանրապետություն	100%	-

2012թ. ընթացքում խումբը ձեռք է բերել «Լեռ-Էրս» ՍՊԸ-ի 100% բաժնեմասը: